

సంపుటి-1, సంచిక-1

15వ శాసనసభ

12వ సమావేశము

వెల : రూ.17-00

ఫిబ్రవరి 5, 2024

సోమవారం

(శక సంవత్సరము-1945

పుష్య బహుళ-10)

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ కార్యకలాపాలు

**ANDHRA PRADESH
LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES**

అధికార నివేదిక

OFFICIAL REPORT

విషయసూచిక

క్రమ సంఖ్య

విషయం

పేజీ నం.

1. గవర్నర్ గారి ఆగమనం - అధికారిక సాదర స్వాగత కార్యక్రమం
(ఉ. 10.12గం.లకు)	1
2. ఉభయసభల సభ్యులనుద్దేశించి గవర్నర్ గారి ప్రసంగం ప్రారంభం
(ఉ. 10.15గం.లకు)	2 - 28
3. గవర్నర్ గారి ప్రసంగం పరిసమాప్తి
(ఉ. 11.32గం.లకు)	28
4. గవర్నర్ గారి నిష్క్రమణ - అధికారిక వీడ్కోలు కార్యక్రమం	28 - 52

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ

ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్స్

గౌరవ సభాపతి	:	శ్రీ తమ్మినేని సీతారాం
గౌరవ ఉప సభాపతి	:	శ్రీ కోలగల్లు వీరభద్ర స్వామి

శాసనమండలి సచివాలయ అధికారులు

సెక్రటరీ జనరల్	:	డా.పి.పి.కె.రామాచార్యులు
సంయుక్త కార్యదర్శులు :		శ్రీ ఎం.విజయరాజు శ్రీ పి.వి.సుబ్బారెడ్డి
ఉప కార్యదర్శులు :		శ్రీ కె.రాజ కుమార్ శ్రీమతి ఆర్.వనితారాణి శ్రీ కె.వెంకటేశ్వరరావు శ్రీ డి.జగన్మోహన్ రావు
సహాయ కార్యదర్శులు :		శ్రీమతి కె.భారతి శ్రీమతి డి.విజయ కుమారి శ్రీమతి జి.భారతలక్ష్మి శ్రీ ఆర్.శ్రీనివాసరావు శ్రీమతి వై.వి.రజని శ్రీ వి.విశ్వనాథం శ్రీ ఎం.ఈశ్వరరావు శ్రీమతి ఎన్.ఇందిరా కుమారి శ్రీ డి.వి.రమణయ్య శ్రీ వి.బిక్షం
చీఫ్ రిపోర్టర్	:	శ్రీ బబ్బూరి వెంకటకృష్ణ

**ANDHRA PRADESH STATE LEGISLATURE
VELAGAPUDI, AMARAVATI**

**JOINT SESSION OF FIFTEENTH LEGISLATIVE ASSEMBLY – TWELFTH
SESSION, LEGISLATIVE COUNCIL FORTY FOURTH SESSION**

MONDAY, DATED THE 5TH FEBRUARY, 2024

Hon'ble the Governor arrived at the Entrance of the Assembly Hall at 10.12 AM. On his arrival, the Hon'ble Governor was given the National Salute and was received by the Hon'ble Chairman, Andhra Pradesh Legislative Council and the Hon'ble Speaker, Andhra Pradesh Legislative Assembly, the Hon'ble Chief Minister of Andhra Pradesh, the Minister for Legislative Affairs and the Secretary General to State Legislature.

A procession was then formed in the main Veranda of the Assembly Hall. The Hon'ble Governor then conducted to the Assembly Hall. The Members of both the Houses then rose on the entry of the Governor into the Assembly Hall and remained standing until he has taken his seat on the Dias. The Hon'ble Chairman and the Hon'ble Speaker then moved towards their respective seats on the Dias, flanking to the right and left of the Hon'ble Governor.

The Hon'ble Chief Minister, the Hon'ble Minister for Legislative Affairs and the Secretary General to State Legislature, then seated in the front row facing the Dias and the Officers in procession towards their seats in the Chairs placed in the pit of the Assembly. The Aide-de-Camp of the Governor then positioned himself behind the Governor on the Dias.

The National Anthem was then played and all the Members rose from their seats remained standing until its completion.

His Excellency the Governor then started delivering his Address to the Joint Session of Forty Fourth Session of Andhra Pradesh Legislative Council and Twelfth Session of Fifteenth Andhra Pradesh Legislative Assembly, at 10.15 AM, in English Language which is as follows:

Hon'ble Chairman AP State Legislative Council, Hon'ble Speaker AP Legislative Assembly and Hon'ble Members of the State Legislature;

1. It is indeed an honour and privilege for me to address the joint session of the present Legislative Assembly on this momentous occasion of the current Budget Session 2024-25.
2. On being elected with an unprecedented mandate, my Government has so far presented 4 budgets and implemented a slew of welfare and development

programs for the benefit of hitherto neglected sections. And it wouldn't be an exaggeration if I say my Government has put its heart and soul in fulfilling its promises.

3. At the outset, I place on record my deep sense of appreciation to the commitment of Hon'ble Chief Minister and the State administration in installing the 206 feet Statue of Dr. Baba Saheb Bhimrao Ramji Ambedkar.

(Thumping from Treasury Benches)

The magnificent Statue built in a sprawling campus of 18.81 acres in Dr. B.R. Ambedkar Swaraj Maidan in the heart of Vijayawada city at a cost of Rs.404.35 Crores will remain in history as a place to visit and to cherish its elegance for generations to come in the State of Andhra Pradesh. It stands as a testimony to my Government's commitment to Social Justice, equality and empowerment.

4. I am pleased to inform this august House that under the astute leadership of Hon'ble Chief Minister Sri Y.S. Jaganmohan Reddy garu, this pro-poor Government has touched every section of the society especially the under-privileged, vulnerable and those in need of support. Be it the farmer, the unemployed youth, the auto driver, the weaver, senior citizens, women, children or any other member who is socially and economically backward, has benefited in one way or the other from my Government.

2. Building Human Capital

5. Soon after coming to power, my Government has observed that Andhra Pradesh is falling behind some of the other states in certain social parameters like quality education, learning outcomes, nourishment to school children, IMR, MMR and anaemia among women to name a few. To raise the parameters of the Human Development Index in Andhra Pradesh, my Government immediately launched "**Navaratnalu**" which focuses on social, economic & educational empowerment of targeted groups.
6. The results of the efforts of my Government are conspicuous in all outcomes. The NITI Aayog in their recent discussion paper jointly published with UNDP and Oxford Policy and Human Development initiative on **Multi-Dimensional Poverty**, has projected a steep decline in the Poverty Head Count Ratio in Andhra Pradesh to 4.19% in 2022-23 from 11.77% in 2015-16.

(Thumping from Treasury Benches)

With India aspiring single digit level of poverty from the current level of 11.28% by 2024-25, the phenomenal performance of Andhra Pradesh, clearly demonstrated positive and tangible outcomes delivered by a galaxy of pro-poor schemes and policies of the State.

7. My Government prioritizes education like nowhere else in the country by initiating path breaking and innovative schemes targeting improvement in learning outcomes and preparing every child studying in Government schools for a bright future and to be globally competitive. Believing that investment in education always gives the highest return, my Government spent Rs.73,417 crores so far exclusively on these novel schemes introduced in the **Education** sector.

(Thumping from Treasury Benches)

8. Soon after assuming power, my Government has noticed that the **GER (Gross Enrolment Ratio)** in Primary Education in 2017 was 84.48% compared to the national average of 99.21% and identified the urgency of a policy intervention to address this issue. With an intent to make sure that poverty does not prevent parents from educating their children, my Government has launched a unique and innovative scheme "**JaganannaAmmavodi**" in 2019 under which, the Government directly deposits an annual financial assistance of Rs.15,000 in the bank accounts of mother belonging to BPL families with children studying from class I to Intermediate. So far an amount of Rs.26,067 crores has been spent,

(Thumping from Treasury Benches)

benefitting 43.61 lakh mothers and 83 lakh children annually under this initiative. Due to these timely interventions, the State has witnessed remarkable increase in GER at all levels of education during the last four years - from 84.48% to 100.08% at present at Primary level, from 79.69% to 100% at secondary level and to 79.69% from a meagre 46.88% at higher secondary level.

(Thumping from Treasury Benches)

9. To ensure better learning outcomes in school going children, my Government has taken up the **Mana Badi - Naadu Nedu** programme with an aim to modernize and provide adequate infrastructure in 56,703 institutions which includes Govt. schools, Welfare hostels and Junior Colleges in three phases. The Modernization and infrastructure development works have been completed in all 15,715 Govt. schools in Phase I and works have been taken up in 22,344 schools in Phase-II. So far, Rs. 7,163.00 Cr. has been expended

under Nadu-Nedu. Modernization of the balance schools will be taken up in the next phase.

(గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు శ్రీ బి.తిరుమల నాయుడు మెగా డీఎస్సీ లేదని అన్నారు.)

10. My Government has set up **School Maintenance Fund (SMF)** for maintenance of all the assets and equipment created under Nadu Nedu. Similarly, for maintaining the cleanliness of the Toilets, Urinals, dress change rooms, washbasins, and other associated items, my Government has set up **Toilet Maintenance Fund (TMF)**. Further, 46,661 ayahs have been placed in 44,800 schools and Junior colleges.

(గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు శ్రీ గోరంట్ల బుచ్చయ్య చౌదరి నాడు-నేడు అర్థాంతరంగా ఆగిపోయిందని అన్నారు.)

11. **Jagananna Gorumudda** is being implemented in the State for the children of Classes I to X in government schools. This is a revamped Mid-Day meal program with additional nutritious food items in the menu providing hot cooked healthy, tasty and qualitative nutritious food with 16 variety items every week including Ragi Java drink to address the issue of malnutrition amongst children. So far, the Government has incurred an amount of Rs.4,417crores - annually spending Rs.1,910 crores for 43.27 lakh students.

(Thumping from Treasury Benches)

The annual spend is 4 times more than the expenditure of Rs. 450 crores for Mid-day meal scheme incurred by the previous Government.

12. Shifting from the uncertain times, wherein the books, uniform or other items were supplied without adhering to the timelines, my Government has ensured that a kit consisting of a bag, 3 pairs of uniforms including stitching charge, a belt, a pair of shoes and two pairs of socks, textbooks, notebooks, workbooks, and an English to Telugu Oxford Dictionary under the **Jagananna Vidya Kanuka**, is provided before the reopening of the schools every year benefiting 47 lakh children per year and incurring an amount of Rs.3,367 Crores so far during the last four years.

(Thumping from Treasury Benches)

13. **Digital learning** has been the cornerstone of educational reforms in the State. With an aim to making students from socially deprived background, globally competitive, my Government has distributed 9,52,925 TABs, with pre-loaded Byju's content of classes VIII & IX to the VIII Class students with an expenditure of Rs.1,306 Crores.

(Thumping from Treasury Benches)

14. In order to achieve enhance learning outcomes, my Government is installing 62,000 Interactive screens in classrooms for classes VI to XII and 45,000 Smart TVs in Primary Schools with an expenditure of 838 crores. The content shared by Byju's and the e-content prepared by SCERT A.P. is being utilized, for ensuring more effective learning among students.

(గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు శ్రీ గోరంట్ల బుచ్చయ్య చౌదరి అంతా గందరగోళంగా ఉందని అన్నారు.)

15. My Government has introduced extensive **Curricular reforms** in the school education. The long-term objective is to make the children studying in the Government schools be prepared for the challenges and evolve into Global Citizens.

(Thumping from Treasury Benches)

16. Furthermore, My Government has recently entered into an MoU with **International Baccalaureate (IB)**

(Thumping from Treasury Benches)

to make them a part of SCERT. This move will bridge the educational divide between rich and poor students. Commencing with capacity building and training of the teachers in 2024-25, classes for 1st class in IB system will start from June 2025 onwards, June 2026 for Class 2nd and will be increasing it one class each year so that students will get joint certification of IB and SCERT in 2035 and class XII certificate in 2037.

(Thumping from Treasury Benches)

17. Keeping in view the benefits of the English language to develop individual's ability to understand and use English and to enable the students to be globally competitive, my Government has introduced **TOEFL in schools** (Teaching of English as Foreign Language).

(Thumping from Treasury Benches)

18. To address the current learning requirements, my Government is deploying **'Future Skills Experts'** to oversee the available digital infrastructure, to streamline digital infrastructure management - and contribute to more efficient and effective educational processes. Future Sills Experts are mapped to 6,790 Government High Schools in the State.

19. The Government is committed to making Intermediate Education accessible by **upgrading High Schools** in every mandal of the State as Government Junior Colleges, on exclusively for Girls and one for Co-Education

(Thumping from Treasury Benches)

to increase geographical access. 294 Government High School have been upgraded into High Schools Plus for Girls from the Academic Year 2022-23.

20. My Government is giving utmost importance to **Higher education**. Andhra Pradesh is the only state in the country to take complete responsibility for providing higher education to 100% of its eligible student free of cost without any financial burden on their families.

(Thumping from Treasury Benches)

The Government has initiated path-breaking reforms to transform the youth of the State into an enlightened and employable 'Global Citizens' ready to tackle future global challenges.

21. My Government revised the Curriculum by including 4 years Honour's Degree along with job oriented modules and 30% Skill Development Courses to increase the employability of the students.
22. With a view to ensure that higher education is accessible even to children of disadvantaged sections, my Government is reimbursing total fees under **Jagananna Vidya Deevena**.

(Thumping from Treasury Benches)

(అమ్మ ఒడి ఎంత మందికైనా ఇస్తానని, దానిలో కూడా కోత పెట్టారు. మెగా డీఎస్సీ ఏది? నాడు-నేడు ఎక్కడ? మధ్యపాన నిషేధం ఎక్కడ? **Where is special status** అని ప్రధాన ప్రతిపక్ష సభ్యులు నినదించారు.)

Under the scheme, amount is transferred directly on a quarterly basis into the student and mother's accounts, whose children pursue ITI, Polytechnic, Degree, Engineering, Medicine, B.Pharmacy and other courses. So far Rs.11,901 crores haven been reimbursed to 26.98 lakh beneficiaries.

(Thumping from Treasury Benches)

23. Through **Jagananna Vasathi Deevena**, our Government is providing allowance up to Rs.20,000 for boarding and lodging charges, in two instalments every year into the joint accounts of mothers and students. All children in a family are entitled to this assistance under the scheme. So far,

the State Government has disbursed an amount of Rs.4,276 Crores to 25,17,245 beneficiaries under this scheme.

(Thumping from Treasury Benches)

24. My Government is supporting the aspirations of students, who wish to study abroad. Under the scheme '**Jagananna Videshi Vidya Deevena**' poor students can now pursue quality Overseas Education in any of the 21 identified faculties in top 50 educational institutions

(Thumping from Treasury Benches)

and my Government is reimbursing total fees up to Rs.1.25 Crores for the purpose of Rs.107.08 Crores has been provided under the scheme.

25. For enhancing the employability skills of students to make them job ready, placement linked, industry relevant short-term skill development courses are offered. My Government is implementing various **Skill Development** activities through the AP **Skill Development** activities through the AP Skill Development Corporation to create a skilled workforce as per the industry requirements. Cascading Skill Ecosystem, an integrated and holistic framework has been created in the State to mnurture the talent of AP Youth and fulfil the skilled manpower needs of all stakeholders in line with dynamic industrial advancements. We are also taking steps to fill up 3,295 vacant teaching posts in 18 universities.

(Thumping from Treasury Benches)

26. Our Government has signed an MoU with edx, and internationally renowned online education platform. The understanding is that, edX will provide 2000 courses in emerging areas and advanced technologies. 12 lakh students of AP will have access to these courses at no cost.

(Thumping from Treasury Benches)

These courses are prepared by world's best Universities such as MIT, Stanford, Oxford, Cambridge etc. Each of our students will get at least one certification from these world's best universities.

27. Due to the sustained efforts put in place by the Government, the improvement in the Education related indicators such as enrolments, school dropouts and out of school children has been substantial leading to improved levels in Goal-4 pertaining to quality education of the **Sustainable Development Goals(SDGs)**.

3. Aspiring Healthy Andhra Pradesh

28. The quality of health care system and services in the society that define the governance is considered as critical factor for human development index. Health care is a very important factor to determine the physical and mental well-being of the people and is recognized as a great contributor to a state's economy.
29. My Government has completely revamped the medical Infrastructure and medical education in the State. Maternal health care, child health care and family welfare services are ensured through 10,132 **Dr YSR Village health clinics**,

(Thumping from Treasury Benches)

1142 Primary Health Centres, 177 Community Health Centres, 53 Area Hospitals, 9 District Hospitals, 3 Speciality Hospitals and 3 Civil Dispensaries under APVVP, 11 Teaching hospitals and 15 Speciality Hospitals under Medical Education. Apart from these, 542 UPHCs are facilitating health access to the urban population of the state.

(Thumping from Treasury Benches)

30. Through the **Naadu-Nedu** Program, Government is revamping the existing health infrastructure and putting in place a robust decentralized public health care infrastructure for strengthening primary, secondary and tertiary healthcare infrastructure in the State.

31. Besides strengthening the existing 11 medical colleges in the State, the Government has embarked on construction of 17 new medical colleges

(Thumping from Treasury Benches)

(గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు డా. నిమ్మల రామానాయుడు వాటికి శంకుస్థాపనలు మాత్రమే చేశారని అన్నారు.)

with nursing colleges, 5 multi-specialty hospitals in tribal areas. We have recently inaugurated, Super specialty hospital, Cancer hospital and Institute of mental health at Kadapa and Kidney Research Center at Palasa.

(Thumping from Treasury Benches)

32. During the last three years, concerted efforts have been made to increase human resources in the Medical and Health sector by filling up of existing vacancies. 53,126 medical personnel are recruited under this mission.

(Thumping from Treasury Benches)

(ఆసుపత్రులలో మందులు లేవని, డాక్టర్స్ లేరని, ఎమ్మెల్యే, ఎమ్మెల్సీలకు కూడా మందులు ఇవ్వడంలేదని, ఆరోగ్యశ్రీలో కూడా మందులు లేవని గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు డా.నిమ్మల రామానాయుడు, శ్రీ బి.టి.నాయుడు, శ్రీ గోరంట్ల బుచ్చయ్య చౌదరి నినదించారు.)

33. Under the innovative and unique Health initiative of the State 'Family Doctor Programme',

(Thumping from Treasury Benches)

PHC's were re-organized to ensure 2 PHCs in each Mandal or 1 PHC and 1 CHC. This is a new chapter in Preventive care. Each PHC is provided with 2 doctors and 12 other paramedical staff to ensure better quality of preventive Health Care. The Family Doctor along with Health team visit the secretariats mapped to them and ensure that the same village is visited atleast twice a month. They also visit Anganwadi Centres to conduct Antenatal & Postnatal check-ups. Under the family doctor programme, 3.03 crore OP services,

(Thumping from Treasury Benches)

of which 1.32 crore unique patient services, were provided so far to the rural people at their own villages.

34. Towards achieving the goal of "Aarogya Andhra Pradesh", Jagannana Aarogya Suraksha (JAS) program

(Thumping from Treasury Benches)

has been launched under which the CHOs/ANMs visit households in rural and urban areas and conduct tests at their houses. Health camps are also organized by specialists in all villages/wards covering one village secretariat in every mandal and every ward secretariat in urban local bodies.

35. To act as a lifeline during emergencies and provide medical assistance to the public, 1,704 vehicles have been made available for 104 and 108 ambulance services

(Thumping from Treasury Benches)

with an expenditure of Rs.1,208 Crores and ensured that every PHC has at least one 104 Vehicle.

36. Under Dr.YSR Aarogyaasri Scheme, which aims to achieve Universal Health Coverage in the State, is designed to cover the health benefits to all the eligible 1.48 crore BPL families of the State with an annual income upto 5 lakhs. With no premium collected from the beneficiaries and with the state

bearing the entire expenditure of treatment. The limit under this scheme has been enhanced recently to 25 lakhs.

(Thumping from Treasury Benches)

Under the scheme, 2,315 empanelled Network Hospitals perform 3,257 procedures like Bilateral Cochlear Implant Surgery, and treatment for cancer without any ceiling limit. Since 2019, about 36 lakh patients have been benefitted under YSR Arogyasri

(Thumping from Treasury Benches)

and the cumulative expenditure incurred works out to Rs.12,150 Crore.

37. With a view to provide post-procedural sustenance allowance to the patients undergoing treatment under Arogyasree, an amount @Rs.225/- per day subject to a maximum of Rs.5,000/- per month under **Dr.YSR Aarogya Asara** Scheme for as many days as prescribed by the doctor.

(Thumping from Treasury Benches)

38. Due to the number of innovative initiatives put in place by my Government, there has been noteworthy improvement on the health and nutrition related indicators under Goal-3 of the **Sustainable Development Indicators (SDIs)**.

4. Farmer-the backbone of Andhra Pradesh

39. With about 62% of the population still depending on Agriculture and allied sectors, the GSDP contribution from this sector is as high as 36% compared to 18% at national level. My Government has been supporting the farmers in every possible way to lift them from distress and make farming profitable.

40. My Government is extending **YSR Rythu Bharosa-PM Kisan** assistance of Rs.13,500 per year not only to the farmers cultivating their own lands but also to eligible SC, ST, BC, Minority tenant farmers and farmers cultivating the ROFR (Forest) and Endowment lands. My Government have disbursed so far Rs.33,300 Crores to 53.53 lakh farmers under the scheme till date.

(Thumping from Treasury Benches)

(కేంద్ర ప్రభుత్వం వాటా ఏమైందని గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు శ్రీ గోరంట్ల బుచ్చయ్య చౌదరి అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు.)

41. Our Government has established 10,778 **DR. YSR Rythu Bharosa Kendralu** (DR. YSR RBKs) which have effectively evolved as one stop centres to meet farmers' needs right from supply of seed to sale of crop in their village itself.

The Government is arranging supply of pre-certified quality inputs to the farmers through RBKs. RBKs are designated as Procurement centres and are providing Minimum Support Price (MSP) to the farmers. Banking services are provided at RBKs through Business Correspondents of major banks.

(రైతు భరోసాకేంద్రాలు దగా అంటూ ప్రతిపక్ష సభ్యులు నినాదాలు చేశారు.)
(లక్షల మంది బాధితులను గాలికి వదిలేశారని ప్రధాన ప్రతిపక్ష సభ్యులు అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు.)

42. Andhra Pradesh is the only state in India to implement Universal **FREE Crop Insurance**

(Thumping from Treasury Benches)

where the farmers' share of premium is paid by the State Government on behalf of the farmers for all crops notified under this scheme. So far, Government have settled claims of 54.75 lakh farmers worth Rs.7,802.05 Crores.

(Thumping from Treasury Benches)

43. An amount of Rs.1,835 Crores of interest subvention was credited directly into the accounts of 73.88 Lakh Small & Marginal farmers who availed crop loans up to 1.00 lakh and repaid within the stipulated time under **YSR Sunna Vaddi Panta Runalu**.

(Thumping from Treasury Benches)

44. My Government is providing immediate relief to the farmers by disbursing compensation for crop loss by the end of the same season itself during which losses occurred due to natural calamities.

(Thumping from Treasury Benches)

(ఉచిత పంటల బీమా ఎక్కడ? ఇన్‌సూరెన్స్ సబ్సిడీ ఎక్కడ అంటూ గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు శ్రీ భూమిరెడ్డి రామ్‌గోపాల్‌రెడ్డి అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు.)

Rs.1,977 Crores of **input subsidy** was credited into 22.85 Lakh farmers' accounts till date for the damage of Agriculture & Horticulture crops due to natural calamities.

45. Through a unique initiative, my Government is taking up digital recording of area sown in all the crop holdings of farmers through **"e-Crop booking"** for implementation of various Farmer welfare programmes mentioned above.

(Thumping from Treasury Benches)

46. To ensure **MSP to the farmers**, Paddy is procured through RBKs at farm gate, without the involvement of Middlemen. The gunny usage charges, labour and transport cost as fixed by the Government are being paid to the farmers, along with the paddy cost. So far, 3.34 Crores MTs of Paddy worth Rs.63,827 Crores

(Thumping from Treasury Benches)

(ధాన్యం బస్తా ఒకటికీ ఐదు కేజీల నుండి పది కేజీల వరకూ లూటీ చేస్తున్నారని, అదనంగా మిల్లులకు కట్టవలసి వస్తుందని రైతులు క్రాప్ హాలీడే తీసుకున్నారని, గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు డా. నిమ్మల రామానాయుడు అన్నారు.)

was purchased, ensuring timely MSP to 36,59,615 farmers. Over and above this, apart from the crops covered under MSP, my Government is providing remunerative price for other crops and has provided 7,751 Crores for procurement of those crops.

(Thumping from Treasury Benches)

47. My Government acted upon swiftly to mitigate the human loss and property loss to handle the recent Michaung **Cyclone** that has hit the coastal Andhra Pradesh, affecting the crops and infrastructure. The Government, besides providing relief assistance and special scale of assistance at the time of the cyclone to the affected people, has released an amount of Rs.347.55 Crores for immediate restoration of the damaged infrastructure. The crop damage has been assessed and input subsidy to the farmers whose crop got damaged is in process.

(Thumping from Treasury Benches)

48. The Government has identified **Horticulture** Sector as one of the growth engines that drives agriculture economy. Increasing the production, productivity and quality of various Horticulture crops coupled with value chain development and marketing linkages for better price realization are some of the key strategies intended to help in increasing net returns.

49. An area of 5,83,240 Acres has been brought under horticulture crops in the last 4 years duly diversifying the crops by replacing less remunerative crops

like upland Paddy, Tobacco, Sugarcane, Casuarina, Eucalyptus etc. Andhra Pradesh is the first State to announce MSP

(Thumping from Treasury Benches)

for Horticulture crops i.e., Banana, Turmeric, Onion, Sweet Orange, Chillies over and above the coverage of GOI.

50. Andhra Pradesh is the largest producer of fruits in the country contributing 15.6% of the total country's fruit production.

(Thumping from Treasury Benches)

The State ranks 1st in the productivity of Oilpalm, Papaya, Lime, Coconut, Cocoa, Tomato and Chillies and 2nd in Mango, Sweet Orange, Cashew & Turmeric in India.

51. Andhra Pradesh State stands at 2nd place in the Country after Gujarat in Micro Irrigation Implementation.

(Thumping from Treasury Benches)

So far, an area of 35.85 Lakh Acres has been covered under Micro Irrigation in all the 26 Districts in the State since inception, benefitting 12.74 Lakh farmers.

52. Over the years, **Livestock** sector is known to offer consistent income even in adverse seasonal conditions. The State takes pride in the country for housing world renowned Livestock breeds like Ongole and Punganoor cattle, Nellore sheep and Aseel poultry.

53. My Government has put in place several initiatives to increase the income of farmers through productivity enhancement of animals, ensure remunerative prices to the livestock products and make the fodder resources available to the farmers. The State stands 1st in Egg Production, 4th in Meat production and 5th in Milk production in the country during 2022-23.

(Thumping from Treasury Benches)

54. A.P. stands first in total **fish** production in the country with 30% share and contributes 31% to Sea food exports value of the country. The Govt. of India has awarded Andhra Pradesh as the Best Marine State for the year 2022-23. About 2.12 lakh hectares of area is brought under aquaculture and producing more than 75% of culture shrimp in the country, making AP State as Aqua Hub of India.

(Thumping from Treasury Benches)

(ఆక్వాను దివాళా తీయించారని గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు డా.నిమ్మల రామానాయుడు అన్నారు.)

55. With an avowed aim of welfare and development of fishermen families, the Government have enhanced the ban relief paid during the marine fishing ban period under "**YSR Matsyakara Bharosa**" to Rs.10,000. So far, our Government has disbursed an amount of Rs.540 Crores directly into the bank accounts of 2,43,394 eligible beneficiaries. The ex-gratia being given to deceased fisherman family in case of death of active fishermen while fishing has been enhanced from Rs.5.00 lakh to 10.00 lakh.

(Thumping from Treasury Benches)

56. The State Government has increased the subsidy on Diesel oil from Rs.6.03 to Rs.9.00 per litre covering 20,034 fishing boats incurring an amount of Rs.128.27 Crore so far.

(Thumping from Treasury Benches)

57. The Government has also spent Rs.3,186.36 Crores so far, to benefit 61,682 **Aqua farmers** towards power tariff concession. 35 integrated Aqua labs are being established across the State with an expenditure of Rs.50.30 Crores to ensure quality Aqua products.

5. Development of Mother & Child and Women Empowerment

58. Andhra Pradesh is committed to focus on empowering women and use their capabilities in the state building process in a more effective way ensuring them of proper health, nutrition and hygienic ambience. The state is also committed to improving child health care and nutritional intake for enabling them to become better citizens by promoting social, emotional, cognitive development of the child through Anganwadi services.

59. The services are being provided through 55,607 Main and Mini Anganwadi centres in Andhra Pradesh. To address malnutrition and anaemia, **YSR Sampoorna Poshana** plus (+) in tribal sub plan mandals and YSR Sampoorna Poshana in plain areas is being implemented by the State government. Through these programs, a total of 6.4 Lakh pregnant women and lactating mothers, 28.62 Lakh children of 6-72 months age are getting benefitted. As part of reaching each and every beneficiary, State Government has been providing all the commodities as Take Home Ration. A significant investment of Rs.6,688 Crores has been made under these schemes, positively impacting 35.70 lakh beneficiaries.

(Thumping from Treasury Benches)

(అంగన్వాడీలు రోడ్లపైకి వచ్చారు. జీతాలు పెంచి న్యాయం చేయాలని ప్రధాన ప్రతిపక్ష సభ్యులు నినదించారు.)

60. My Government has procured and distributed Rs.21.82 crores worth of Growth monitoring devices to all the Anganwadi Centres in the FY 2023-24 to improve nutrition and reduce the risk of inadequate nutrition and for early detection of growth disorder.

61. For safe transport of mothers and their new-borns from Government hospitals to their homes post-delivery, my Government has procured 500 **Talli Bidda Express Vehicles**, costing Rs.71 Crores. This initiative has benefited 3,27,289 mothers.

(Thumping from Treasury Benches)

62. With a view to improve and reinforce the Women Empowerment efforts and strengthen the economic development of poor SHG women in both rural and urban areas, my Government has been implementing the **YSR Aasara** program.

(Thumping from Treasury Benches)

The objective of the scheme is to reimburse the entire bank outstanding loan amount as on 11.04.2019 directly to the Groups Savings accounts of the SHG women in four installments. So far 7,98,395 SHGs consisting of 78.84 lakh women got the benefit to an amount of Rs.25,571 Crores over a period of four years.

63. The growth of SHG bank-linkage in the state of Andhra Pradesh is phenomenal. AP state stood in first position in the country

(Thumping from Treasury Benches)

with 30% of National share with 99.83% recovery under SHG Bank Linkage programme with yearly bank linkage disbursement of around Rs.30,000 Crores in both Rural and Urban areas.

64. With an intention to encourage better repayment culture, economic empowerment and to reduce interest burden on the Rural and Urban Self-Help Group members on their bank loans, my Government has been implementing the **YSR Sunna Vaddi** Scheme.

(Thumping from Treasury Benches)

So far, an amount of Rs.4,969.05 crores was disbursed to 9,76,119 SHGs in four installments.

65. **YSR Cheyutha** is yet another prominent scheme specifically targeted towards the welfare of the women in the state. It is a unique welfare program to extend financial assistance of Rs.75,000/- in four years continuously at the rate of Rs.18,750 per annum to the same poor women belonging to SC, ST, BC and Minorities in the age group of 45 to 60 years towards livelihood purposes. Through this scheme, nearly 26 lakh families will be engaged in vibrant livelihoods, by utilizing the direct assistance of RS.18,750 every year and by raising additional finance through bank linkage and Streenidhi. So far an amount of Rs.14,129 crores has been disbursed to 26.39 lakh beneficiaries. Fourth installment for 5,064 Crores will be disbursed in this month itself.

(Thumping from Treasury Benches)

66. The State Government is extending financial assistance of Rs.75,000 under "**YSR Kapu Nestham**" in 5 years at the rate of Rs.15,000 per year to same women in the age group of 45-60 years belonging to Kapu, Baliya, Telaga and Ontari communities towards livelihood purposes. So far, an amount of Rs.2,029 crores

(Thumping from Treasury Benches)

(ఎస్సీ సబ్‌ప్లాన్, ఎస్సీ కార్పొరేషన్ నుంచి రుణాలు లేవని, విదేశీ విద్యకు అంబేడ్కర్ పేరు తీసేశారని గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు నిమ్మల రామానాయుడు అన్నారు.)

has been disbursed directly into the bank accounts of 3,57,844 eligible beneficiaries under the scheme.

67. Aiming towards the financial empowerment of women belonging to Economically Backward classes, the State Government has launched **YSR EBC Nestham** and providing financial assistance of Rs.15,000 per year to the same women in the age group of 45-60 years. So far, the Government have disbursed an amount of Rs.1,257.04 crores

(Thumping from Treasury Benches)

directly into the bank accounts of 4,39,068 eligible women beneficiaries.

68. My Government accords top priority for safety and security of women. As part of safety of women, 1.46 crore citizens have downloaded the **Disha App** and 3,040 cases based on the complaints received through this App have been registered.

(గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు శ్రీ గోరంట్ల బుచ్చయ్య చౌదరి దిశ చట్టం ఎక్కడ అమలు చేస్తున్నారని అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు.)

6. Social Security - Transition from Susceptibility to Sustainability

69. The Government is committed to providing permanent houses to all the eligible households in the State duly providing house sites and Housing under the scheme "**Pedalandariki Illu**".

(Thumping from Treasury Benches)

(ఇళ్లు ఎక్కడ కట్టారని, టిడ్కో ఇళ్లు కట్టినవి కూడా ఇవ్వలేదని, గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు డా. నిమ్మల రామానాయుడు, శ్రీ కింజారపు అచ్చెన్నాయుడు, శ్రీ బి.టి.నాయుడు, శ్రీ గోరంట్ల బుచ్చయ్య చౌదరి అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు.)

(సంక్షేమం అంతా మోసం. పేదలకు సంక్షేమం లేదని గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు నినాదాలు చేశారు.)

(ఓర్వలేకపోతున్నారు సార్ అని అధికార పార్టీ సభ్యులు అన్నారు.)

Total of 31.19 lakh house sites in 17,005 layouts have been distributed across the state in the name of women head of family. The cost of each house site varies from 2.5 to 15 lakh depending upon the location. Among these house sites, 22 lakh houses are being constructed. Nearly 9 lakh houses have already been completed and handed over to the beneficiaries. Remaining houses are under active progress. The cost of each housing sanction including additional benefits provided is 2.7 lakhs. Over and above this, nearly 32,909 Crores is planned to be spent to provide infrastructure like water supply, electricity, drainage, roads in the layouts.

(“సీపీఎస్ రద్దు ఏమైంది, బైబై జగన్”, “పోలవరం ఎక్కడ, “దగా దగా” అని రాసి ఉన్న ప్లకార్డులను ప్రధాన ప్రతిపక్ష పార్టీ సభ్యులు ప్రదర్శించారు. ప్రత్యేక హోదా ఎక్కడ? రాజధాని ఎక్కడ? మెగా డీవెలప్మెంట్ ఎక్కడ? జాబ్ కేలండర్ ఎక్కడ? కడప స్టీల్ ప్లాంట్ ఎక్కడ అని అనసాగారు. గవర్నర్ గారితో అన్నీ అసత్యాలే చెప్పిస్తున్నారు, బై బై జగన్ అంటూ ప్రధాన ప్రతిపక్ష సభ్యులు **Boycott** చేస్తున్నామని చెప్పి సభ నుండి నిష్క్రమించారు.)

70. As part of Navaratnaly, my Government has enhanced pension amount ameliorated the hardships of the poor and vulnerable sections under **YSR Pension Kanuka**. All types of pensioner - like Old Age Persons & Widows, Artists, Single Woman, Transgenders, Aids Patients, Disabled Persons, Fishermen and Tappers, who together account for 66.34 lakhs, are being provided pension every month helping them lead a dignified life. My

Government has recently enhanced of the pension amount from Rs. 2,750/- to Rs.3,000/- from 1st January, 2024.

(Thumping from Treasury Benches)

With this enhancement the monthly pension budget has risen to Rs.1,961 crores with the annual commitment nearly working out to Rs.23,476 Crores. So far an amount of Rs.86,692 crores has been disbursed to 66.35 lakh beneficiaries.

71. Andhra Pradesh is one of its kind in the country in providing Financial Assistance of Rs.10,000 per year to each of Driver-cum-Owners of Auto, Taxi and Maxi Cabs, Mobile dispensing units towards the needs of their vehicle. So far, my Government has disbursed an amount of Rs.1,305 Crores till date to 2,78,961 beneficiaries under **YSR Vahana Mitra** scheme.

72. To handhold and to make weavers' families owning a loom self-sustainable, my Government is providing financial assistance of Rs.24,000/- per year under the scheme **YSR Nethanna Nestham**. So far, the State Government has disbursed an amount of Rs.983 Crores to 81,783 beneficiaries under this scheme.

73. My Government is providing a monthly stipend of Rs.30,000/- for every 6 months for a period of 3 years to the Junior Advocates who started their career/practice newly and who have not completed 30 years of age. During 2023-24, an amount of Rs.11.83 Crore was distributed benefitting 2,564 eligible Junior Advocates under **YSR Law Nestham**.

74. Under "**Jagananna Chedodu**", our Government is extending financial assistance of Rs.10,000 per annum to Rajakas, Nayee Brahmins and Tailors, who own shops. So far, an amount of Rs.1,268 Crores has been disbursed directly into the bank accounts of 3.40 lakh beneficiaries.

75. The State Government has incurred an expenditure of Rs.521.73 Crores for providing **free power** up to 200 units per month to 19.52 lakh SC and ST households during 2023-24.

76. Under the scheme '**Jagananna Thodu**' interest free loans up to Rs.10,000/- are provided to petty traders, street vendors and the artisans engaged in Traditional Handicrafts. The interest on the loan will be reimbursed on half yearly basis to the beneficiaries. So far, Loan amount of Rs.3,374 Crores has been disbursed

(Thumping from Treasury Benches)

to 16.73 lakh beneficiaries and Interest amount of Rs.88.33 Crores reimbursed to 15.87 lakh beneficiaries who have repaid the loans on time.

77. An amount of Rs.1,582 Crores has been disbursed by our Government under **YSR Bima** during last 56 months towards claims of natural deaths, accidental deaths and permanent disability.
78. My Government is providing financial assistance to the poor parents to perform their daughter's marriage in a dignified manner through "**YSR Kalyanamasthu**"

(Thumping from Treasury Benches)

for girls belonging to SC, ST, BC, Minorities, Disabled, Construction worker families, and through "**YSR Shaadi Tohfa**" for girls from Muslim minority communities. With the objective of encouraging children's education, preventing child marriages, increasing enrolment in schools and reducing the dropout rates, the State Government is implementing the scheme with the conditions that both the bride and bride groom must pass 10th class. Till date, an amount of Rs.350.89 crores has been disbursed to 46,329 beneficiaries under this program.

(Thumping from Treasury Benches)

79. All put together, my Government has extended financial support to all the eligible persons irrespective of their Caste, Creed, Religion, Region, Gender and Political affiliation on saturation basis in a time bound, transparent and corruption free manner and delivered various Welfare benefits amounting to a **total** of Rs.4.23 lakh crore through **DBT and Non-DBT mode** since June 2019.

(Thumping from Treasury Benches)

7. Ease of Living - Rural & Urban Infrastructure and Sanitation

80. Andhra Pradesh has been a leader in implementation of Mahatma Gandhi Rural Employment Guarantee Scheme (**MGNREGS**) and always stood in top 3 places in the country in generation of person days with an average of 25 Crore person days.
81. A length of 53,481 kms of road works comprising of new connectivity / improvement / repairs pertaining to National Highways, Stat Highways, District Roads and Rural roads have been taken up in the State.

82. My Government has recognized that **rural road connectivity** is an important component that brings faster growth and reduces poverty. During the year 2023-24, 58 BT roads have been laid for a length of 268 Km and an amount of Rs.261 Cr has been spent under Pradhan Mantri Gram Sadak Yojana (PMGSY).

83. With a view to provide pothole free and traffic worthy rural roads, my Government have taken up repairs to the damaged BT road Works have been sanctioned to improve the prioritized roads of State Highways for a length of 1,221 Km with a cost of Rs. 490.80 Crores and are targeted for completion by March 2024. 1877 damaged BT roads covering a length of 4635 Km at an estimated cost of Rs.1,121.85 Crores

(Thumping from Treasury Benches)

have been identified to make them pothole free & traffic worthy. The works are in progress in different stages.

84. Ever since the APSRTC has been absorbed into Government as Public Transport Department, there has been vibrant development in terms of revenue realization and occupancy as well. 880 new buses have been inducted through hiring system replacing the old fleet.

85. **Water supply** improvement schemes are being taken up in **Urban** Local Bodies from time to time to improve per capita water supply on par with National Standards. My Government is giving top priority to provide protected drinking water to all urban local bodies by strengthening existing infrastructure and improving service levels. Currently, about 2000 MLD of drinking water is being supplied in 123 ULBs with varied frequency in different ULBs. New projects have been taken up in Machilipatnam, Markapuram, Amalapuram ULBs in this year with an estimated cost of Rs.327.38 crores and are in progress.

(Thumping from Treasury Benches)

86. My Government has taken up **Jagananna Townships** to promote planned / integrated developments of various towns by providing the basic infrastructure facilities and to address the aspirations of Middle-Income Group for quality housing and allied Infrastructure by ensuring availability of clear title residential plots at affordable prices. At least two MIG layouts are to be identified in each constituency. 30 projects have been taken up with 12,042 plots.

87. Emphasizing the need to manage the processes of urbanization and growth of cities, the Union Government has outlined the importance of developing

cities and preparing a roadmap for achieving the same. As part of its larger process to develop cities under the initiative, **Visakhapatnam** has been identified

(Thumping from Treasury Benches)

on pilot basis as one of the four city-regions in the country and shall be developed as a Growth Hub.

88. The **SwachhaSankalpam** - Clean Andhra Pradesh (CLAP) intended to achieve "Litter Free - Garbage Free - Visually Clean" villages and to promote sustainable sanitation practices in rural Andhra Pradesh is being given priority. Efforts are on to ensure 100% ODF-Sustenance in the villages.

89. My Government is committed to completing **Polavaram** Project, giving highest priority and regarding the project as lifeline of Andhra Pradesh. All measures are being taken to complete the R&R works simultaneously by rehabilitating PDF families empathically. So far, 74.01% of overall work component and 22.42% of LA & RR works are completed.

90. Sangam Barrage and Nellore Barrages across Penna River in SPSR Nellore District were completed and inaugurated by the Chief Minister to stabilize ayacut under Pennar Delta System, Kavali Canal and Kanupur Canal.

(Thumping from Treasury Benches)

91. My Government has addressed the leakage issue of Brahman Sagar Project through plastic diaphragm wall technology, strengthened Telugu Ganga Project Canals with lining works at a cost of Rs.600 Crores to discharge water to all the projects in a short span of time, including Brahman Sagar and filled it to its full capacity of 17 TMCs.

(Thumping from Treasury Benches)

92. My Government has completed land acquisition and R&R for Chitravati Project at a cost of Rs.280 Crores and filled water to its fill capacity of 10 TMCs.

93. My Government spent Rs.925 Crores for rehabilitating displaced families of Gandikota Project and filled it with a full capacity of 27 TMCs.

(Thumping from Treasury Benches)

94. 2nd tunnel of Owk has been completed, thereby enhancing capacity of SRBC to 20,000 cusecs. Work on 3rd tunnel is in brisk progress.

(Thumping from Treasury Benches)

95. My Government succeeded in providing water to 77 Minor Irrigation Tanks in Kurnool and Nandyal districts to irrigate over 10,000 acres, through HNSS Pump House Project at Lakkasagaram with an expenditure of Rs.253 Crores.
96. My Government has completed the works of 1st tunnel as part of Veligonda Project, bringing much needed relief to the drought prone areas of erstwhile Prakasam, Nellore and Kadapa districts. I am happy to inform that 2nd tunnel is also through just few days ago and will be dedicated to people shortly. Thereby, Nallamala Sagar will be able to store water with Kharif rains by September 2024.

(Thumping from Treasury Benches)

97. Focusing on the provision of water to Kuppam Constituency, the Kuppam Branch Canal works have been completed.
98. The water in Pulichintila Project has been stored to its full capacity of 45 TMC by resolving the issues of R and R and paying an amount of Rs.142 Crores to the affected families.
99. My Government is committed to providing adequate safe **drinking water** in the rural areas with full infrastructure to all households in the state with Functional Household Tap Connections (FHTCs) by 2025 including to the *Jagananna* (New) Housing Colonies through Retrofitting, Augmentation, New SVS and Drinking Water Projects to cover scarcity & quality problem areas. 60.55 lakh (63%) households in the State have been provided with FHTCs incurring an expenditure of Rs.1,561.30 crores under Jal Jeevan Mission till end of 2023.

(Thumping from Treasury Benches)

100. To cover stressed and quality affected habitations, my Government have sanctioned nine drinking water projects with an amount of Rs.10,137 crores in 9 districts of Srikakulam, YSR, Kurnool, East Godavari, West Godavari, Prakasam, Guntur, Krishna & Chittoor.

8a. Economic Transformation

101. My Government is committed to providing low cost and quality 24x7 power supply. Top priority is being given for promotion of **Renewable Energy**, whose installed capacity accounts for 38% of total installed capacity of the State and contributes 24% to total generation.
102. The State Government has executed an agreement with SECI for supply of power from 7000 MW facility making available 17,000 MU per annum at a very attractive rate of 2.49 per KWH. The power from this source is envisaged

for the supply of power of agriculture during daytime. Further, significant power generation capacity addition was also witnessed during the last two years, with the commencement of operations of 800 MW of Sri Damodaram Sanjeeviah Thermal Power Station at Krishnapatnam and 800 MW of Narla Tata Rao Thermal Power Station in Vijayawada.

103. In order to reduce the energy losses, Agriculture feeder segregation is also initiated which will provide 24x7 3-phase supply to all rural areas and will also give a big fillip to industries spreading to rural areas.

104. My Government is providing subsidy and concessions to different segments of the population in the energy sector under **Navaratnalu**. These include: providing feeders to support 9 hrs free power supply in day time to 19.41 lakh agriculture pump sets in the state, extension of power supply to Aqua farmers @ Rs.1.50 per unit, free power of 200 units per month to every household in SC/ST colonies, Concessional Tariff to BPL Category of BC Communities' Professionals such as Dhobi Ghats, BPL Rajaka community etc. Total subsidy support of Rs.48,175 crores has been provided by the Government to the distribution utilities till date.

(Thumping from Treasury Benches)

105. In recognition of its commitment and efficiency, Andhra Pradesh state has won several awards and accolades in the Energy sector.

106. My Government is committed to achieve rapid **industrialization** of the state through best in class policies, business reforms and infrastructure development for balanced and inclusive growth. My Government is taking number of initiatives to attract the investment into the state.

107. Industrial Development Policy 2023-27 of the State offers various incentives to all eligible industrial enterprises established in the state.

108. During the "Global Investment Summit" in Visakhapatnam during March 2023, 386 Memorandums of Understanding were signed with different investors offering investment over Rs.13.11 lakh crores and committed employment to 6,07,388 persons.

109. With the initiative taken by our government in the last 56 months, over 311 large and mega industries have been established, providing employment to more than 1.30 lakh people. My government consistently ranked number 1 in Ease of Doing Business for 3 consecutive years; we have also received numerous prestigious awards.

(Thumping from Treasury Benches)

110. **'YSR Jagananna Mega Industrial Hub'** is being developed over an extent of 3,155 acre near the Kopparthi node of VCIC. This industrial hub will act as Multi-product Mega Industrial Park, with best-in-class infrastructure facilities. It is likely to attract an investment of Rs. 25,000 Cr with a potential to generate employment for 75,000 persons. The entire Kopparthi region is being made conducive for industrial development by providing adequate industrial water supply through a 46 MLD water supply project.
111. The Visakhapatnam-Chennai **Industrial Corridor** (VCIC), Chennai-Bangalore Industrial Corridor (CBIC) and Hyderabad and Bangalore Industrial Corridor (HBIC) will not only promote industries but also create substantial urban infrastructure and contribute for the overall economic development of the State.
112. The Visakhapatnam Node and Yerpedu-Srikalahasthi Node among the 5 nodes identified under the VCIC Corridor, have been prioritized for making initial investments. The VCIC attracts about Rs.1,00,000 Crores additional investments and generates additional employment to the tune of 110 Lakh persons. The corridor is expected to contribute to 5% of national GDP and has potential to increase GDP in the Corridor by 6 times.

8b.Coast Led Growth, Ports and Airports:

113. The huge coastline of India has immense untapped potential to spur growth and positioning it as a maritime trade power. Andhra Pradesh with 2nd longest coastline of 974 kms has great potential to develop into a maritime trade centre for South East Asia. The Government has prioritized the development of 10 fishing harbours with an investment of Rs.3,800 Crores

(Thumping from Treasury Benches)

to improve the livelihood of marine fishermen along the coastline. These 10 Fishing Harbours will provide livelihood to more than one lakh fisherman families.

114. In order to give boost to port-led development, we are developing 4 new ports at Ramayapatnam, Moolapet, Machilipatnam and Kakinada Gateway, with an investment of Rs.16,000 Crores to increase the cargo handling capacity to 110 million tonnes, creating jobs for 75,000 people.

(Thumping from Treasury Benches)

115. Construction of 10 fishing harbours and 6 fish landing centres with the world class infrastructure is under brisk progress to benefit fisherman. AP maritime Board has been recognized as **"Maritime Board of the Year"** by World Logistics & Supply Chain Congress.

(Thumping from Treasury Benches)

116. My Government is expediting the construction of **Bhogapuram International Greenfield Airport** in Vizianagaram district.

(Thumping from Treasury Benches)

The Construction work has started at Bhogapuram on 3rd May and the airport will be ready for commissioning in 30 months' time. **We have also expanded airports in Gannavaram, Visakhapatnam, Rajamundry, Tirupati, Kurnool and Kadapa.**

117. The AP **Information Technology** Policy 2021-2024 introduced by my Government to promote the Information Technology (IT) Sector is striving to ensure that the fruits of IT reach the last mile.

118. Work on two significant projects, including 'Integrated Data Center and Technology/Business Park' in Madhurawada, Visakhapatnam District, with an investment of Rs.14,634 crores

(Thumping from Treasury Benches)

for a 200MW Data Centre and another project in Kapulappada, Bheemunipatnam, Visakhapatnam District, involving an investment of Rs.7,210 crores for a 100 MW Data Centre has started. Infosys established a development centre in Visakhapatnam, solidifying the city's position as an emerging IT destination and enhancing the economic prospects of the state as a whole.

(Thumping from Treasury Benches)

119. The Government is promoting **Tourism** as an important growth engine of the state economy as well as a significant job creator. I am happy to share with you that my Government has undertaken number of initiatives, including the AP Tourism Policy 2020-2025, which has been rated among the best in the country, for the growth and development of the tourism sector in the state. The state focuses on attracting international tourists by offering state-of-the-art facilities as the preferred destination. Andhra Pradesh has been recognized by the Ministry of Tourism, GoI as the 3rd most popular tourist destination in the country.

(Thumping from Treasury Benches)

120. Several Hotels of international repute such as Oberai Group, Novotel and M/s Mayfair Hotels & Resorts Limited and Hyatt Regency' are investing in AP.

17 Tourism projects are under various stages of implementation with an investment of Rs.3,685 Crore with a potential to create employment to 7,290 people.

(Thumping from Treasury Benches)

121. Effective implementation of the policies and programmes which have ensured encouraging **growth performance** during 2022-23 continued during this financial year 2023-24 also. The **economy of the state** continues its encouraging trend, recovering swiftly from Covid fallout.

(Thumping from Treasury Benches)

The advanced estimates for 2023-24 indicate an overall growth of 10.2% at current prices. All the three sectors of the economy, viz., Agriculture & Allied, Industries and Services depict significant growth performance. The Industry and Services sectors have helped the economy to register higher overall growth. The Per Capita Income of Andhra Pradesh at Current prices has moved up from Rs.2,19,518 in 2022-23 to Rs.2,42,479 in 2023-24 demonstrating an impressive growth rate of 10.43%.

(Thumping from Treasury Benches)

9. Governance at People's doorsteps

122. My Government is committed to **decentralization in letter and spirit, which is demonstrated at various levels of governance**. 13 New districts have been carved out and this has brought the administration closer to the citizens. Urban and Rural Administration is closer to people than never before, with the establishment of 15,004 Village & Ward Secretariats. In all 1.35 lakh employees have been recruited and placed in each Secretariat catering to the needs of every 2000 citizens.

(Thumping from Treasury Benches)

In addition, 2.6 lakh Volunteers have been recruited all over the state to deliver Government Services to the beneficiaries at their doorstep. Through this Secretariat system, the entire public service delivery mechanism has undergone a phenomenal change. Till date 9.84 Crore transactions have been successfully completed by utilizing 540 plus Services of various Government Departments in a time bound manner.

(Thumping from Treasury Benches)

123. '**Jagananna Suraksha**', an innovative program was conducted successfully in which the government distributed around one Crore

certificates including caste, income, marriage, pension cards, Aarogyasri cards and death certificates at people's door step.

(Thumping from Treasury Benches)

124. My Government has embarked on an unprecedented re-survey of landholdings across the State, which is being done after a gap of 100 years to resolve land disputes and to provide permanent land titles. Re-survey of 42.6 lakh acres in 4000 villages out of a total 17,460 revenue villages in two phases was completed under **“YSR Jagananna Saswatha BhuHakku Mariyu Bhu Raksha”** program.

(Thumping from Treasury Benches)

This has facilitated 17.53 lakh farmers to receive permanent title deeds, resolve 4.8 lakh mutations and make 10.21 lakh new sub divisions. Re-Survey work in Third phase 2000 villages is going on at a brisk pace.

125. **Distribution of land to the poor and provision of full rights on the lands would benefit 20,24,709 landless poor people across the State, to an extent of 35,44,866 acres of land.**

(Thumping from Treasury Benches)

126. My Government is keen to ensure that welfare and development schemes reach beneficiaries at their doorsteps transparently and satisfactorily. If any services are not reaching the people, the Government takes immediate steps to rectify this.

(Thumping from Treasury Benches)

Under the **‘Gadapa Gadapaku Mana Prabhutavam’** programme, public representatives visited every household explaining the welfare and developmental initiatives taken up by the Government and simultaneously took prompt action in resolving the issues raised by people. Works worth not less than Rs.20 lakhs were sanctioned for each village, ward secretariat after identifying the gaps in the infrastructure and other requirements.

Conclusion:

127. I would like to conclude my speech with the words of Mahatma Gandhi who said **“Progress of a society should be determined by the state of the most vulnerable and the weakest ones. People, who are farthest from the frontiers of development, are to be brought up to the level of the others for real development.”**

(Thumping from Treasury Benches)

All the development and welfare measures put in place for welfare of the poorest, most vulnerable, under-privileged and remotest are exactly on these lines and there is every need to continue the development momentum till the future generations enjoy its fruits perennially. I am hopeful that the people's cooperation and strong support will continue in future also for continuing the development momentum.

*** JAI HIND ***

(Thumping from Treasury Benches)

(The address by the Governor was ended at 11.32 AM)

After completion of Address by the Hon'ble Governor, the National Anthem was once again played with all the Hon'ble Members standing on their feet.

The Hon'ble Governor, thereafter, left the Assembly Hall in a procession which was formed in like manner, at the time of his arrival. The Members remained standing until the procession left the Assembly Hall.

On arrival at the gate, the Hon'ble Governor took leave from the Hon'ble Chairman, A.P. Legislative Council, the Hon'ble Speaker, A.P. Legislative Assembly, the Hon'ble Chief Minister, the Minister for Legislative Affairs and the Secretary General to State Legislature.

The Hon'ble Governor then attended by his Secretary, Aide-de-Camp and escorted by Body Guards left to Raj Bhavan.

మాన్యశ్రీ అధ్యక్షులు,
మాన్యశ్రీ సభాపతి మరియు గౌరవ శాసనమండలి సభ్యులు,
గౌరవ శాసన సభ్యులు
అందరికీ నా శుభాభివందనాలు....

1. 2024-25, బడ్జెట్ సమావేశం సందర్భంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర శాసనమండలి ఉభయ సభల సంయుక్త సమావేశంలో ప్రసంగించడం నిజంగా నాకు దక్కిన గౌరవంగా భావిస్తున్నాను.
2. అపూర్వమైన మెజారిటీతో ఎన్నికైన మా ప్రభుత్వం ఇప్పటివరకు 4 బడ్జెట్లు ప్రవేశపెట్టి, ఇప్పటివరకు నిర్లక్ష్యానికి గురైన వర్గాల ప్రయోజనం కోసం అనేక సంక్షేమ మరియు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను అమలుచేసింది. నా ప్రభుత్వం తన వాగ్దానాలను నెరవేర్చడంలో తన హృదయాన్ని, ఆత్మను ఉంచించని నేను చెబితే అది అతిశయోక్తి కాదు.

3. డాక్టర్ బాబా సాహెబ్ భీంరావ్ రాంజీ అంబేడ్కర్ 206 అడుగుల విగ్రహాన్ని ఏర్పాటుచేయడంలో గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రి మరియు రాష్ట్ర యంత్రాంగం యొక్క నిబద్ధతను నేను మొదటగా అభినందిస్తున్నాను. విజయవాడ నగరం నడిబొడ్డున ఉన్న డాక్టర్ బి.ఆర్.అంబేడ్కర్ స్వరాజ్ మైదానంలో 18.81 ఎకరాల సువిశాల ప్రాంగణంలో ₹404.35 కోట్ల మొత్తం వ్యయంతో నిర్మించిన ఈ మహత్తరమైన విగ్రహాన్ని ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో రాబోయే తరాలు సందర్శించే ప్రదేశంగా దాని ఔన్నత్యం చిరస్మరణీయంగా చరిత్రలో నిలిచిపోతుంది. ఇది సామాజిక న్యాయం, సమానత్వం మరియు సాధికారత పట్ల నా ప్రభుత్వ నిబద్ధతకు నిదర్శనంగా నిలుస్తుంది.
4. గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రి శ్రీ వై.ఎస్.జగన్మోహన్ రెడ్డిగారి చురుకైన నాయకత్వంలో ఈ పేదల అనుకూల ప్రభుత్వం సమాజంలోని అన్ని వర్గాలను ముఖ్యంగా బడుగు, బలహీన, అణగారిన వర్గాలను, మద్దతు అవసరమైన వారిని ఆదరించిందని ఈ గౌరవ సభకు తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాను. రైతులు, నిరుద్యోగ యువత ఆటోడ్రైవర్, నేత కార్మికులు, వయోవృద్ధులు, మహిళలు, పిల్లలు లేదా సామాజికంగా, ఆర్థికంగా వెనుకబడిన ఏ వ్యక్తులైనా సరే నా ప్రభుత్వం నుంచి ఏదో ఒక విధంగా లబ్ధి పొందారు.

2. మానవ మూలధన నిర్మాణం:

5. అధికారంలోకి వచ్చిన వెంటనే, నా ప్రభుత్వం, నాణ్యమైన విద్య, అభ్యసన ఫలితాలు, పాఠశాల పిల్లలకు పౌష్టికాహారం, ఐఎంఆర్, ఎంఎంఆర్, మహిళల్లో రక్తహీనత వంటి కొన్ని సామాజిక అంశాలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ ఇతర రాష్ట్రాల కంటే వెనుకబడి ఉందని గుర్తించింది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో మానవాభివృద్ధి సూచిక ప్రమాణాలను పెంచడానికి, నా ప్రభుత్వం వెంటనే “నవరత్నాలు”ను ప్రారంభించింది. ఇది లక్షిత సమూహాల సామాజిక, ఆర్థిక మరియు విద్యా సాధికారతపై దృష్టి సారించింది.
6. నా ప్రభుత్వం చేపట్టిన చర్యల ఫలితాలు అన్ని అంశాలలో స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి. బహుళ-మితీయ పేదరికంపై యుఎన్‌డిపి, ఆక్స్‌ఫర్డ్ విధానం మరియు మానవాభివృద్ధి కార్యక్రమంతో కలిసిన నీతి ఆయోగ్ ఇటీవల ప్రచురించిన తమ చర్చా పత్రంలో ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ప్రాథమిక పేదరిక గణన నివృత్తి 2015-16లో 11.77 శాతం ఉండగా, 2022-23 నాటికి 4.19 శాతానికి తగ్గిందని అంచనా వేసింది. భారతదేశం ప్రస్తుతం ఉన్న 11.28 శాతం స్థాయి నుండి 2024-25 నాటికి సింగిల్ డిజిట్ స్థాయి పేదరికాన్ని ఆశించడమవుతున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ అసాధారణ పనితీరు, రాష్ట్రం యొక్క పేదల అనుకూల పథకాలు మరియు విధానాల ద్వారా అందించిన సానుకూల మరియు స్పష్టమైన ఫలితాలను స్పష్టంగా తెలియజేస్తున్నది.
7. నా ప్రభుత్వం దేశంలో మరెక్కడా లేని విధంగా విద్యారంగానికి ప్రాధాన్యమిస్తూ, అభ్యసన ఫలితాల మెరుగుదల, ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో చదువుతున్న ప్రతి విద్యార్థి యొక్క ఉజ్వల భవిష్యత్తు కోసం,

అంతర్జాతీయంగా పోటీపడేలా తీర్చిదిద్దే అపూర్వమైన, వినుత్తు పథకాలను ప్రారంభించింది. విద్యపై పెట్టుబడి ఎప్పుడూ అత్యధిక రాబడిని ఇస్తుందని నమ్మిన మా ప్రభుత్వం విద్యారంగంలో ప్రవేశపెట్టిన ఈ వినుత్తు పథకాల కోసం ప్రత్యేకంగా ఇప్పటివరకు ₹73,417కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేసింది.

8. అధికారంలోకి వచ్చిన వెంటనే, 2017లో ప్రాథమిక విద్యలో జిఇఆర్ (స్థూల నమోదు నిష్పత్తి) జాతీయ సగటు 99.21 శాతంతో పోలిస్తే 84.48 శాతం ఉందని నా ప్రభుత్వం గమనించింది. ఈ సమస్యను పరిష్కరించడానికి విధాన జోక్యం యొక్క ఆవశ్యకతను గుర్తించింది. తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లలను చదివించడానికి సేదరికం అడ్డుకాకూడదనే ఉద్దేశ్యంతో నా ప్రభుత్వం 2019లో “జగనన్న అమ్మఒడి” అనే ప్రత్యేకమైన మరియు వినుత్తు పథకాన్ని ప్రారంభించింది. ఈ పథకం క్రింద ఒకటో తరగతి నుండి ఇంటర్మీడియట్ వరకు చదివే పిల్లలు ఉన్న బిపిఎల్ కుటుంబాలకు చెందిన తల్లుల బ్యాంకు ఖాతాలలో నేరుగా ₹15,000/-ల ఆర్థిక సహాయాన్ని ప్రభుత్వం జమ చేస్తున్నది. ఇప్పటివరకు ₹26,067 కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేశామని, దీని ద్వారా ఏటా 43.61 లక్షల మంది తల్లులు, 83లక్షల మంది పిల్లలు లబ్ధి పొందుతున్నారు. ఈ సమయానుకూల చర్యల కారణంగా, రాష్ట్రం గత నాలుగు సంవత్సరాలలో అన్ని స్థాయిల విద్యలో గణనీయమైన పెరుగుదలను చూసింది. ప్రస్తుతం ప్రాథమిక స్థాయిలో 84.48శాతం నుండి 100.08శాతానికి, మాధ్యమిక స్థాయిలో 79.69 శాతం నుండి నూటికి నూరు శాతానికి మరియు హయ్యర్ సెకండరీ స్థాయిలో 46.88శాతం నుండి 79.69శాతానికి పెరిగింది.

9. పాఠశాలకు వెళ్లే పిల్లల్లో మెరుగైన అభ్యసన ఫలితాలను నిర్ధారించడానికి, ప్రభుత్వ పాఠశాలలు, సంక్షేమ వసతి గృహాలు మరియు జూనియర్ కళాశాలలతో సహా 56,703 సంస్థలను మూడు దశల్లో ఆధునికీకరించి, తగిన మౌలిక సదుపాయాలను కల్పించే లక్ష్యంతో నా ప్రభుత్వం ‘మనబడి-నాడు-నేడు’ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. మొదటి దశలో మొత్తం 15,715 ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో ఆధునికీకరణ, మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి పనులను పూర్తిచేయడం జరిగింది మరియు రెండవ దశలో 22,344 పాఠశాలల్లో పనులను చేపట్టడమయింది. ఇప్పటివరకు నాడు-నేడు క్రింద ₹7,163కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేయడం జరిగింది. మిగిలిన పాఠశాలల ఆధునికీకరణను తదుపరి దశలో చేపట్టడమవుతుంది.

10. నాడు-నేడు క్రింద ఏర్పాటుచేసిన అన్ని ఆస్తులు మరియు పరికరాల నిర్వహణ కోసం నా ప్రభుత్వం పాఠశాల నిర్వహణ నిధిని (ఎస్ఎంఎఫ్) ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. అదేవిధంగా మరుగుదొడ్లు, మూత్రశాలలు, దుస్తులు మార్చుకునే గదులు, వాష్ బేసిన్లు, ఇతర సంబంధిత అంశాల పరిశుభ్రత కోసం నా ప్రభుత్వం మరుగుదొడ్ల నిర్వహణ నిధిని

(టిఎంఎఫ్) ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. అంతేకాక, 44,800 పాఠశాలలు మరియు జూనియర్ కళాశాలల్లో 46,661 మంది ఆయాలను నియమించడం జరిగింది.

11. ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో ఒకటి నుండి పదో తరగతి పిల్లల కోసం రాష్ట్రంలో 'జగనన్న గోరుముద్ద' అనే కార్యక్రమాన్ని అమలుచేయడమవుతున్నది. పిల్లల్లో పోషకాహార లోపం సమస్యను పరిష్కరించడానికి రాగి జావ పానీయంతో సహా ప్రతి వారం 16రకాల పదార్థాలతో వేడిగా వండిన ఆరోగ్యకరమైన, రుచికరమైన మరియు గుణాత్మక పోషకాహారాన్ని అందించేందుకు మెనూలో అదనపు పోషకాహార పదార్థాలతో పునరుద్ధరించిన మధ్యాహ్న భోజన కార్యక్రమం ఇది. ఇప్పటివరకు నా ప్రభుత్వం ₹4,417కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేయడం జరిగింది. 43.27 లక్షల మంది విద్యార్థుల కోసం ఏటా ₹1,910 కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేయడమవుతున్నది. మధ్యాహ్న భోజన పథకానికి గత ప్రభుత్వం వార్షికంగా చేసిన ₹450 కోట్ల మొత్తం వ్యయంతో పోలిస్తే ఇది 4రెట్లు అధికం.
12. పుస్తకాలు, యూనిఫాం లేదా ఇతర వస్తువులను సరఫరా చేసిన అనిశ్చిత కాలాన్ని మార్పుతూ కాలపరిమితికి లోబడకుండా సరఫరా చేసేలా, జగనన్న విద్యాకానుక క్రింద ఒక బ్యాగ్, కుట్టు ఛార్జీతో సహా 3జతల యూనిఫాం, బెల్టు, ఒక జత బూట్లు, రెండు జతల సాక్సులు, పాఠ్యపుస్తకాలు, నోట్ పుస్తకాలు, వర్క్ పుస్తకాలు, ఇంగ్లీష్-టు-తెలుగు ఆక్స్ఫర్డ్ డిక్షనరీతో ఒక కిట్ ఉండేలా నా ప్రభుత్వం చర్యలు చేపట్టింది. ఈ కిట్ను ప్రతి సంవత్సరం పాఠశాలల పునఃప్రారంభానికి ముందు అందించడమవుతున్నది. తద్వారా సంవత్సరానికి 47లక్షల మంది పిల్లలకు ప్రయోజనం చేకూర్చడమవుతున్నది మరియు గత నాలుగు సంవత్సరాలలో ఇప్పటివరకు ₹3,367కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేయడం జరిగింది.
13. రాష్ట్రంలో విద్యా సంస్కరణలకు డిజిటల్ లెర్నింగ్ అనేది మూలస్తంభంగా ఉంది. సామాజికంగా వెనుకబడిన నేపథ్యం నుంచి వచ్చిన విద్యార్థులను ప్రపంచవ్యాప్తంగా పోటీపడేలా తీర్చిదిద్దాలనే లక్ష్యంతో నా ప్రభుత్వం ₹1,306కోట్ల మొత్తం వ్యయంతో 8,9 తరగతుల బైజూస్ కంటెంట్తో 8వ తరగతి విద్యార్థులకు 9,52,925 ట్యాబ్లను పంపిణీ చేయడం జరిగింది.
14. మెరుగైన అభ్యసన ఫలితాలను సాధించడానికి వీలుగా, నా ప్రభుత్వం ₹838కోట్ల మొత్తం వ్యయంతో ఆరు నుండి పన్నెండవ తరగతి వరకు తరగతి గదుల్లో 62,000 ఇంటరాక్టివ్ స్క్రీన్లను మరియు ప్రాథమిక పాఠశాలల్లో 45,000 స్మార్ట్ టీవీలను ఏర్పాటుచేయడమవుతున్నది. బైజూ ఇచ్చిన కంటెంట్, ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎస్సిఇఆర్టి తయారుచేసిన ఈ-కంటెంట్ను విద్యార్థులు మరింత సమర్థవంతంగా అభ్యసించేలా చూడటానికి వినియోగించడమవుతున్నది.

15. నా ప్రభుత్వం పాఠశాల విద్యలో విస్తృతమైన పాఠ్యప్రణాళిక సంస్కరణలను ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో చదివే పిల్లలను సవాళ్లను ఎదుర్కొనేందుకు సిద్ధం చేసి, ప్రపంచ పౌరులుగా తీర్చిదిద్దడమే ఈ సంస్కరణల దీర్ఘకాలిక లక్ష్యం.
16. అంతేకాక, వారిని ఎస్సెఇఆర్టిలో ఒక భాగంగా తీర్చిదిద్దేందుకు నా ప్రభుత్వం ఇటీవలే ఇంటర్నేషనల్ బాకలారియేట్ (ఐబి) తో ఒక అవగాహనా ఒప్పందం కుదుర్చుకుంది. ఈ చర్య ధనిక మరియు పేద విద్యార్థుల మధ్య విద్యా అంతరాన్ని తగ్గిస్తుంది. 2024-25లో సామర్ల పెంపు, ఉపాధ్యాయులకు శిక్షణతో ప్రారంభించి 2025, జూన్ నుంచి ఐబి విధానంలో 1వ తరగతి కోసం తరగతులు ప్రారంభించడమవుతుంది. 2026, జూన్ నుంచి 2వ తరగతికి తరగతులు ప్రారంభించడమవుతుంది. దీనిని ప్రతి ఏడాది ఒక తరగతిని పెంచడమవుతుంది. తద్వారా విద్యార్థులు 2035లో ఐబి మరియు ఎస్సెఇఆర్టి ఉమ్మడి ధృవప్రాన్ని మరియు 2037లో పన్నెండవ తరగతి సర్టిఫికేట్ పొందడం జరుగుతుంది.
17. ఆంగ్ల భాషను అర్థం చేసుకోవడానికి మరియు ఉపయోగించడానికి వ్యక్తి యొక్క సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడానికి మరియు విద్యార్థులు ప్రపంచవ్యాప్తంగా పోటీపడే విధంగా తీర్చిదిద్దడానికి వీలుగా ఆంగ్ల భాష యొక్క ప్రయోజనాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని, నా ప్రభుత్వం పాఠశాలల్లో టోఫెల్ను ప్రవేశపెట్టింది. (ఆంగ్లాన్ని విదేశీ భాషగా బోధించడం).
18. ప్రస్తుత అభ్యసన అవసరాలను తీర్చడానికి, అందుబాటులో ఉన్న డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాలను పర్యవేక్షించడానికి, డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాల నిర్వహణను క్రమబద్ధీకరించడానికి మరియు మరింత నైపుణ్యవంతమైన మరియు సమర్థవంతమైన విద్యా ప్రక్రియలకు తోడ్పాటునందించడానికి నా ప్రభుత్వం 'భవిష్యత్తు నైపుణ్య నిపుణుల'ను నియమించడమవుతున్నది. రాష్ట్రంలోని 6,790 ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాలలకు భవిష్యత్తు నైపుణ్య నిపుణులను కేటాయించడం జరిగింది.
19. రాష్ట్రంలోని ప్రతి మండలంలో గల ఉన్నత పాఠశాలలను ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాలలుగా అప్గ్రేడ్ చేయడం ద్వారా ఇంటర్మీడియట్ విద్యను అందుబాటులోకి తీసుకురావాలని, భౌగోళిక ప్రాప్యతను పెంచడానికి బాలికల కోసం ప్రత్యేకంగా ఒకటి, కో-ఎడ్యుకేషన్ కోసం ఒకటి ఏర్పాటు చేయడానికి నా ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. 294 ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాలలను 2022-23 విద్యా సంవత్సరం నుండి బాలికల ఉన్నత పాఠశాల ప్లాన్గా అప్గ్రేడ్ చేయడం జరిగింది.
20. నా ప్రభుత్వం ఉన్నత విద్యకు అత్యంత ప్రాధాన్యత ఇస్తున్నది. అర్హులైన విద్యార్థుల్లో నూటికి నూరు శాతం మందికి వారి కుటుంబాలపై ఎలాంటి ఆర్థిక భారం పడకుండా ఉచితంగా ఉన్నత విద్యను అందించే పూర్తి బాధ్యత తీసుకున్న దేశంలోని ఏకైక రాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశ్ మాత్రమే.

భవిష్యత్తులో ఎదురయ్యే ప్రపంచ సవాళ్లను ఎదుర్కొనేందుకు సిద్ధంగా ఉన్న విజ్ఞానవంతులైన మరియు ఉపాధి యోగ్యమైన ప్రపంచ పౌరులుగా రాష్ట్ర యువతను తీర్చిదిద్దేందుకు ప్రభుత్వం విప్లవాత్మక సంస్కరణలకు శ్రీకారం చుట్టింది.

21. నా ప్రభుత్వం విద్యార్థుల ఉపాధి సామర్థ్యాన్ని పెంచడానికి 4 సంవత్సరాల ఆన్‌ర్స్ డిగ్రీతో పాటు జాబ్ ఓరియెంటెడ్ మాడ్యూల్స్ మరియు 30 శాతం నైపుణ్యాభివృద్ధి కోర్సులను చేర్చుతూ పాఠ్యప్రణాళికను సవరించడం జరిగింది.
22. బడుగు, బలహీన వర్గాల పిల్లలకు కూడా ఉన్నత విద్య అందుబాటులో ఉండాలనే ఉద్దేశంతో జగనన్న విద్యా దీవెన క్రింద మొత్తం ఫీజులను నా ప్రభుత్వం రీయింబర్స్ చేయడం జరుగుతున్నది. ఈ పథకం క్రింద, మొత్తాన్ని నేరుగా త్రైమాసిక ప్రాతిపదికన ఐటిఐ, పాలిటెక్నిక్, డిగ్రీ, ఇంజనీరింగ్, మెడిసిన్, బీఫార్మసీ మరియు ఇతర కోర్సులు చదువుతున్న విద్యార్థులు మరియు తల్లుల ఖాతాలకు బదిలీ చేయడమయింది. ఇప్పటివరకు 26.98 లక్షల మంది లబ్ధిదారులకు ₹11,901 కోట్ల మొత్తాన్ని రీయింబర్స్ చేయడమయింది.
23. జగనన్న వసతి దీవెన ద్వారా, నా ప్రభుత్వం వసతి, భోజన ఖర్చుల కోసం ₹20,000/-ల వరకు భృతిని ప్రతి ఏటా రెండు విడతల్లో తల్లులు, విద్యార్థుల ఉమ్మడి ఖాతాల్లో జమ చేయబడుతున్నది. కుటుంబంలోని పిల్లలందరూ ఈ పథకం క్రింద ఈ సహాయానికి అర్హులు. ఈ పథకం క్రింద ఇప్పటివరకు 25,17,245 మంది లబ్ధిదారులకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ₹ 4,276 కోట్ల మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయడం జరిగింది.
24. విదేశాల్లో చదువుకోవాలనుకునే విద్యార్థుల ఆకాంక్షలకు నా ప్రభుత్వం మద్దతు ఇస్తున్నది, 'జగనన్న విదేశీ విద్యా దీవెన' పథకం క్రింద పేద విద్యార్థులు ఇప్పుడు అత్యున్నత 50 విద్యాసంస్థల్లో గుర్తించిన 21 ఫ్యాకల్టీలలో ఏ విభాగంలోనైనా నాణ్యమైన విదేశీ విద్యను అభ్యసించవచ్చు. ఇందుకోసం నా ప్రభుత్వం ₹ 1.25 కోట్ల వరకు మొత్తం ఫీజులను రీయింబర్స్ చేయడమవుతున్నది. గత 10 నెలల్లో ఈ పథకం క్రింద మొత్తం ₹107.08 కోట్ల ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించడమయింది.
25. విద్యార్థుల్లో ఉపాధి నైపుణ్యాలను పెంపొందించి ఉద్యోగానికి సిద్ధం చేసేందుకు, ప్లేస్‌మెంట్ అనుసంధాన, పరిశ్రమ సంబంధిత స్వల్పకాలిక నైపుణ్యాభివృద్ధి కోర్సులను ప్రతిపాదించడమయింది. పరిశ్రమల అవసరాలకు అనుగుణంగా నైపుణ్యం కలిగిన శ్రామిక శక్తిని రూపొందించడానికి నా ప్రభుత్వం ఆంధ్రప్రదేశ్ నైపుణ్యాభివృద్ధి సంస్థ ద్వారా వివిధ నైపుణ్యాభివృద్ధి కార్యక్రమాలను అమలు చేస్తున్నది. ఏపి యువత ప్రతిభను పెంపొందించడానికి, డైనమిక్ పారిశ్రామిక పురోగతికి అనుగుణంగా భాగస్వాములందరి నైపుణ్యం కలిగిన మానవ వనరుల అవసరాలను

తీర్చడానికి రాష్ట్రంలో కాస్టేడింగ్ స్కిల్లో ఎకో సిస్టంగా ఒక ఏకీకృత మరియు సమగ్ర విధానాన్ని రూపొందించడం జరిగింది. 18 విశ్వవిద్యాలయాల్లో ఖాళీగా ఉన్న 3,295 ఉపాధ్యాయ పోస్టుల భర్తీకి కూడా చర్యలు తీసుకోవడమవుతున్నది.

26. అంతర్జాతీయంగా పేరొందిన ఆన్లైన్ ఎడ్యుకేషన్ ప్లాట్ఫామ్ అయిన ఇడిఎక్స్తో నా ప్రభుత్వం అవగాహన ఒప్పందం కుదుర్చుకోవడం జరిగింది. అభివృద్ధి చెందుతున్న రంగాలు, అధునాతన సాంకేతికతల్లో ఇడిఎక్స్ 2000 కోర్సులను అందిస్తున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్లోని 12 లక్షల మంది విద్యార్థులకు ఉచితంగా ఈ కోర్సులను అందుబాటులోకి తీసుకురావడమవుతుంది. ఎంఐటీ, స్టాన్ఫోర్డ్, ఆక్స్ఫర్డ్, కేంబ్రిడ్జ్ వంటి ప్రపంచంలోని అత్యుత్తమ విశ్వవిద్యాలయాలు ఈ కోర్సులను రూపొందించడం జరుగుతున్నది. మా ప్రతి విద్యార్థికి ప్రపంచంలోని ఉత్తమ విశ్వవిద్యాలయాల నుండి కనీసం ఒక సర్టిఫికేట్ లభిస్తుంది.

27. ప్రభుత్వం చేసిన నిరంతర కృషి కారణంగా, నమోదులు, పాఠశాల డ్రాప్ ఔట్లు మరియు బడి మానేసిన పిల్లల వంటి విద్యా సంబంధిత సూచికలు గణనీయంగా మెరుగుపడటం వల్ల సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాల (ఎస్డిజి) యొక్క నాణ్యమైన విద్యకు సంబంధించి లక్ష్యం-4లో మెరుగైన స్థాయిలకు చేరుకోవడం జరుగుతున్నది.

3. అభిలక్షణీయ ఆరోగ్య ఆంధ్రప్రదేశ్:

28. పాలనను నిర్వచించే సమాజంలోని ఆరోగ్య సంరక్షణ వ్యవస్థ మరియు సేవల నాణ్యత మానవ అభివృద్ధి సూచికకు కీలకమైన అంశంగా పరిగణించబడుతుంది. ప్రజల శారీరక మరియు మానసిక శ్రేయస్సును నిర్ణయించడానికి ఆరోగ్య సంరక్షణ చాలా ముఖ్యమైన అంశం మరియు రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థకు గొప్ప దోహదకారిగా గుర్తించబడుతుంది.

29. నా ప్రభుత్వం రాష్ట్రంలో వైద్య మౌలిక సదుపాయాలు, వైద్య విద్యను పూర్తిగా పునరుద్ధరించింది. 10,132 డాక్టర్ వైఎస్ఆర్ విలేజ్ హెల్త్ క్లినిక్లు, 1,142 ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలు, 177 కమ్యూనిటీ హెల్త్ సెంటర్లు, 53 ఏరియా ఆసుపత్రులు, 9 జిల్లా ఆసుపత్రులు, 3 స్పెషాలిటీ ఆసుపత్రులు, ఏపివివిపి పరిధిలోని 3 సివిల్ డిస్పెన్సరీలు, వైద్య విద్య క్రింద 11 టీచింగ్ ఆసుపత్రులు, 15 స్పెషాలిటీ ఆసుపత్రులు ద్వారా మాతృ సంబంధ ఆరోగ్య సంరక్షణ, శిశు ఆరోగ్య సంరక్షణ, కుటుంబ సంక్షేమ సేవలు అందేల చూడటమవుతున్నది. వీటితోపాటు 542 యుపిహెచ్సీలు రాష్ట్రంలోని పట్టణ ప్రజలకు ఆరోగ్య సదుపాయాన్ని కలిపిస్తున్నాయి.

30. నాడు-నేడు కార్యక్రమం ద్వారా, రాష్ట్రంలోని ప్రాథమిక, ద్వితీయ మరియు తృతీయ ఆరోగ్య మౌలిక సదుపాయాలను బలోపేతం చేయడానికి ప్రభుత్వం ప్రస్తుతం ఉన్న ఆరోగ్య మౌలిక

సదుపాయాలను పునరుద్ధరిస్తున్నది మరియు బలమైన వికేంద్రీకృత ప్రజారోగ్య సంరక్షణ మౌలిక సదుపాయాలను ఏర్పాటు చేస్తున్నది.

31. రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతం ఉన్న 11 వైద్య కళాశాలలను బలోపేతం చేయడంతోపాటు నర్సింగ్ కాలేజీలతో కూడిన 17 వైద్య కళాశాలలు గిరిజన ప్రాంతాల్లో 5 మల్టీ స్పెషాలిటీ ఆసుపత్రుల నిర్మాణానికి ప్రభుత్వం శ్రీకారం చుట్టింది. ఇటీవల కడపలో సూపర్ స్పెషాలిటీ ఆసుపత్రి, క్యాన్సర్ ఆసుపత్రి, మానసిక ఆరోగ్య సంస్థ, పలాసలో కిడ్నీ రీసెర్చ్ సెంటర్ను ప్రారంభించాం.
32. ప్రస్తుతం ఉన్న ఖాళీలను భర్తీ చేయడం ద్వారా వైద్య, ఆరోగ్య రంగంలో మానవ వనరులను పెంచేందుకు గత మూడేళ్ళుగా సమిష్టి చర్యలను చేపట్టడమయింది. ఈ మిషన్ క్రింద 53,126 మంది వైద్య సిబ్బందిని నియమించడమయింది. ఖాళీలు ఏర్పడినపుడు వాటిని భర్తీ చేయడం కోసం మెడికల్ రిక్రూట్మెంట్ బోర్డును ఏర్పాటు చేయడమయింది.
33. రాష్ట్ర “ఫ్యామిలీ డాక్టర్ ప్రోగ్రామ్” యొక్క విస్తృత మరియు ప్రత్యేక ఆరోగ్య చొరవ క్రింద, ప్రతి మండలానికి 2 పిహెచ్సీలు లేదా 1 పిహెచ్సీల మరియు 1 సిహెచ్సీ ఉండేలా పిహెచ్సీలను పునర్ వ్యవస్థీకరించడమయింది. ప్రివెంటివ్ కేర్లో ఇదో కొత్త అధ్యాయం. మెరుగైన నాణ్యతతో కూడిన ప్రివెంటివ్ హెల్త్కేర్ అందించే విధంగా ప్రతి ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రంలో ఇద్దరు డాక్టర్లు మరియు 12 మంది ఇతర పారామెడికల్ సిబ్బందిని సమకూర్చడమయింది. కుటుంబ వైద్యుడు ఆరోగ్య బృందంతోపాటుగా ఆయా సచివాలయాలను సందర్శించి, నెలకు కనీసం రెండుసార్లు అదే గ్రామాన్ని సందర్శించేలా చూడడమయింది. ప్రసవ పూర్వ మరియు ప్రసవానంతర చెక్ప్స్ నిర్వహించడానికి వారు అంగన్వాడీ కేంద్రాలను కూడా సందర్శిస్తారు. ఫ్యామిలీ డాక్టర్ ప్రోగ్రామ్ క్రింద 3.03 కోట్ల ఓపి సేవలు అందించడమయింది. వాటిలో ఇప్పటివరకు 1.32 కోట్ల ప్రత్యేక రోగుల సేవలను గ్రామీణ ప్రజలకు వారి వారి స్వగ్రామాల్లో అందించడమయింది.
34. “ఆరోగ్య ఆంధ్రప్రదేశ్” లక్ష్యాన్ని సాధించే దిశగా జగనన్న ఆరోగ్య సురక్ష (జెఎఎస్) కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించడమయింది. దీనిక్రింద సిహెచ్ఓలు/ఏఎన్ఎలు గ్రామీణ, పట్టణ ప్రాంతాల్లోని ఇళ్లకు వెళ్లి, వారి ఇళ్ల వద్దే పరీక్షలు నిర్వహిస్తారు. ప్రతి మండలంలో ఒక గ్రామ సచివాలయం, పట్టణ స్థానిక సంస్థల్లోని ప్రతి వార్డు సచివాలయం పరిధిలోని అన్ని గ్రామాలు/వార్డుల్లో నిపుణులు ఆరోగ్య శిబిరాలను కూడా నిర్వహిస్తారు.
35. అత్యవసర సమయాల్లో ఒక “లైఫ్ లైన్” గా వ్యవహరించి ప్రజలకు వైద్య సహాయం అందించేందుకు, శ్రేణి 1,208 కోట్ల మొత్తం వ్యయంతో 104 మరియు 108 అంబులెన్స్ సేవల కోసం 1,704 వాహనాలను అందుబాటులో ఉంచడమయింది. ప్రతి పిహెచ్సీలో కనీసం ఒక 104 వాహనం ఉండేలా చూడడమయింది.

36. రాష్ట్రంలో సార్వత్రిక ఆరోగ్య వర్తింపును సాధించడానికి ఉద్దేశించిన డాక్టర్ వైఎస్ఆర్ ఆరోగ్యశ్రీ పథకం క్రింద, 5 లక్షల వరకు వార్షిక ఆదాయం ఉన్న రాష్ట్రంలోని అర్హులైన 1.48 కోట్ల బిపిఎల్ కుటుంబాలన్నింటికీ ఆరోగ్య ప్రయోజనాలను వర్తింపు చేయడానికి రూపొందించబడింది. లబ్ధిదారుల నుండి ఎలాంటి ప్రీమియం వసూలు చేయకపోవడం, చికిత్సకు అయ్యే మొత్తం వ్యయాన్ని ప్రభుత్వమే భరిస్తుండటంతో ఈ పథకం క్రింద పరిమితిని ఇటీవల ₹25 లక్షలకు పెంచడమయింది. ఈ పథకం క్రింద, 2,315 జాబితా చేయబడిన నెట్వర్క్ ఆసుపత్రులలో బైలాటరల్ కాక్లియర్ ఇంప్లాంట్ శస్త్ర చికిత్స వంటి అత్యంత ఖరీదైన ప్రాసీజర్లు మరియు క్యాన్సర్ చికిత్సతో సహా 3,257 ప్రాసీజర్లను ఎటువంటి గరిష్ట పరిమితి లేకుండా నిర్వహించడం జరిగింది. 2019 నుండి, వైఎస్ఆర్ ఆరోగ్యశ్రీ క్రింద 36 లక్షల మంది రోగులు లబ్ధి పొందారు. ఇందుకు చేసిన మొత్తం సంచిత వ్యయం ₹12,150 కోట్ల మొత్తంగా లెక్కగట్టడమయింది.

37. ఆరోగ్యశ్రీ క్రింద చికిత్స పొందుతున్న రోగులకు ప్రాసీజర్ అనంతర జీవనోపాధి భత్యం సమకూర్చాలనే దృష్టితో డాక్టర్ సూచించినన్ని రోజులు డాక్టర్ వైఎస్ఆర్ ఆరోగ్య ఆసరా పథకం క్రింద నెలకు ₹5,000/-ల గరిష్ట పరిమితికి లోబడి రోజుకు ₹225/-ల చొప్పున అందించడమవుతుంది.

38. సుస్థిర అభివృద్ధి సూచికల (ఎస్డిఐ) లక్ష్యం-3 క్రింద నా ప్రభుత్వం చేపట్టిన అనేక వినూత్న కార్యక్రమాల వల్ల ఆరోగ్యం మరియు పౌష్టికాహార సంబంధిత సూచికల్లో గణనీయమైన మెరుగుదల కనిపించింది.

4. ఆంధ్రప్రదేశ్కు వెన్నెముక - రైతు:

39. జనాభాలో 62 శాతం మంది ఇప్పటికీ వ్యవసాయం మరియు అనుబంధ రంగాలపై ఆధారపడి ఉన్నారు. ఈ రంగం నుండి జిఎన్డిపి వాటా జాతీయ స్థాయిలోని 18 శాతంతో పోల్చినపుడు అత్యధికంగా 36 శాతం ఉంది. నా ప్రభుత్వం రైతులను కష్టాల నుండి గట్టెక్కించి, వ్యవసాయాన్ని లాభసాటిగా మార్చేందుకు సాధ్యమగు అన్ని విధాలుగా రైతులను ఆదుకుంటున్నది.

40. సొంత భూములను సాగు చేసుకుంటున్న రైతులకే కాకుండా అర్హులైన ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనారిటీ కౌలు రైతులు, ఆర్ఓఎఫ్ఆర్ (ఫారెస్ట్), ఎండోమెంట్ భూములను సాగు చేసుకుంటున్న రైతులకు కూడా ఏడాదికి ₹13,500/-ల వైఎస్ఆర్ రైతు భరోసా - పీఎం కిసాన్ సాయాన్ని నా ప్రభుత్వం అందిస్తున్నది. ఈ పథకం క్రింద ఇప్పటివరకు 53.53 లక్షల మంది రైతులకు ₹33,300 కోట్ల మొత్తాన్ని నా ప్రభుత్వం పంపిణీ చేసింది.

41. మా ప్రభుత్వం 10,778 డాక్టర్ వైఎస్ఆర్ రైతు భరోసా కేంద్రాల (డా. వైఎస్ఆర్ ఆర్బీకేలు)ను ఏర్పాటు చేసింది. ఇవి విత్తన సరఫరా నుండి పంట విక్రయాలు వరకు వారి గ్రామంలోనే రైతుల అవసరాలను తీర్చేందుకు వన్ స్టాప్ సెంటర్లుగా సమర్థవంతంగా రూపుదిద్దుకున్నాయి. ఆర్బీకేల ద్వారా రైతులకు ముందస్తు ధృవీకృత నాణ్యతగల ఇన్పుట్స్ సరఫరా చేసేందుకు ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేస్తున్నది. ఆర్బీకేలను కొనుగోలు కేంద్రాలుగా నిర్ణయించి, రైతులకు కనీస మద్దతు ధర (ఎంఎస్పీ) అందించడమవుతున్నది. ప్రధాన బ్యాంకుల బిజినెస్ కరస్పాండెంట్ల ద్వారా ఆర్బీకేలలో బ్యాంకింగ్ సేవలను అందించడమవుతున్నది.
42. భారతదేశంలో సార్వత్రిక ఉచిత పంట బీమాను అమలు చేస్తున్న ఏకైక రాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశ్ మాత్రమే. ఈ పథకం క్రింద ప్రకటించిన అన్ని పంటలకు రైతుల తరపున ప్రీమియంలో రైతుల వాటాను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చెల్లిస్తుంది. ఇప్పటివరకు 54.75 లక్షల మంది రైతుల క్లెయిమ్లను ₹7802.05 కోట్ల మొత్తం మేర ప్రభుత్వం పరిష్కరించింది.
43. 1.00 లక్షల వరకు పంట రుణాలు పొంది, వైఎస్ఆర్ సున్నా వడ్డీ పంట రుణాలు పథకం క్రింద నిర్ణీత గడువులోగా తిరిగి చెల్లించిన 73.88 లక్షల మంది చిన్న, సన్నకారు రైతుల ఖాతాల్లో ₹1,835 కోట్ల మొత్తం వడ్డీ రాయితీని నేరుగా జమచేయడమయింది.
44. ప్రకృతి వైపరీత్యాల వల్ల నష్టపోయిన పంట నష్టానికి పరిహారం ఆ సీజన్ ముగిసేలోగానే పంపిణీ చేయడం ద్వారా నా ప్రభుత్వం రైతులకు తక్షణ ఉపశమనం అందిస్తున్నది. ప్రకృతి వైపరీత్యాల వల్ల వ్యవసాయ, ఉద్యాన పంటలు దెబ్బతిన్నందుకు ఇప్పటివరకు 22.85 లక్షల మంది రైతుల ఖాతాల్లో ₹ 1,977 కోట్ల మొత్తం ఇన్పుట్ సబ్సిడీని జమ చేయడమయింది.
45. వినూత్న కార్యక్రమం ద్వారా, పైన పేర్కొన్న వివిధ రైతు సంక్షేమ కార్యక్రమాల అమలు కోసం నా ప్రభుత్వం “ఇ-క్రాప్ బుకింగ్” ద్వారా రైతులకు అన్ని పంట కమతాలలో విత్తిన విస్తీర్ణాన్ని డిజిటల్ రికార్డింగ్ చేస్తున్నది.
46. రైతులకు కనీస మద్దతు ధర కల్పించేందుకు, దళారుల ప్రమేయం లేకుండా పొలం వద్ద ఆర్బీకేల ద్వారా ధాన్యాన్ని సేకరించడమవుతుంది. ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన విధంగా గోనె సంచల వినియోగ ఛార్జీలు, కార్మిక మరియు రవాణా ఖర్చును, ధాన్యం ఖర్చుతోపాటు రైతులకు చెల్లిస్తున్నది. 36,59,615 మంది రైతులకు సకాలంలో కనీస మద్దతు ధర లభించేటట్లు చూడటానికి ఇప్పటివరకు ₹ 63,827 కోట్ల మొత్తం విలువైన 3.34 కోట్ల మెట్రిక్ టన్నుల ధాన్యాన్ని కొనుగోలు చేయడమయింది. ఎంఎస్పీ పరిధిలోకి వచ్చే పంటలే కాకుండా ఇతర పంటలకు నా ప్రభుత్వం గిట్టుబాటు ధర అందిస్తున్నది. ఆయా పంటల సేకరణకు ₹ 7,751 కోట్ల మొత్తాన్ని కేటాయించింది.

47. ఇటీవల కోస్తా ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను తాకిన మిచాంగ్ తుఫాను పంటలు మరియు మౌలిక సదుపాయాలపై ప్రభావం చూపడంతో ప్రాణ నష్టాన్ని మరియు ఆస్తి నష్టాన్ని తగ్గించడానికి నా ప్రభుత్వం విస్తృతమైన చర్యలు చేపట్టింది. తుఫాను సమయంలో బాధితులకు సహాయ సహకారాలు, ప్రత్యేక స్థాయి సాయం అందించడంతోపాటు దెబ్బతిన్న మౌలిక సదుపాయాలను తక్షణమే పునరుద్ధరించేందుకు ప్రభుత్వం ₹ 347.55 కోట్ల మొత్తాన్ని విడుదల చేసింది. పంట నష్టాన్ని అంచనా వేసి, పంట దెబ్బతిన్న రైతులకు ఇన్‌పుట్ సబ్సిడీని అందించే ప్రక్రియ కొనసాగుతున్నది.
48. వ్యవసాయ ఆర్థిక వ్యవస్థను నడిపించే వృద్ధి చోదకాలలో ఒకటిగా ఉద్యానవన రంగాన్ని ప్రభుత్వం గుర్తించింది. వివిధ ఉద్యానవన పంటల ఉత్పత్తి, ఉత్పాదకత మరియు నాణ్యతను పెంచడం, విలువ శ్రేణి అభివృద్ధి మరియు మెరుగైన ధర సాధన కోసం మార్కెటింగ్ లింకేజీలు కల్పించడం అనేవి నికర రాబడులను పెంచడంలో సహాయపడటానికి ఉద్దేశించిన కొన్ని కీలక వ్యూహాలుగా ఉన్నాయి.
49. మెట్ట భూమి వరి, పొగాకు, చెరకు, సరుగుడు, యూకలిప్టస్ మొదలైన తక్కువ లాభదాయక పంటల స్థానంలో తగురీతిగా పంటలను వైవిధ్యపరుస్తూ గత 4 సంవత్సరాలలో 5,83,240 ఎకరాల విస్తీర్ణాన్ని ఉద్యానవన పంటల క్రిందకు తీసుకురావడమయింది. ఉద్యాన పంటల కోసం అంటే అరటి, పసుపు, ఉల్లి, కమల, మిర్చి వంటి పంటల కోసం భారత ప్రభుత్వ కవరేజీ కంటే మించి కనీస మద్దతు ధర ప్రకటించిన మొదటి రాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశ్.
50. దేశంలో పండ్ల ఉత్పత్తిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ వాలూ 15.6 శాతంగా ఉంది. ఆయిల్ పామ్, బొప్పాయి, నిమ్మ, కొబ్బరి, కోకో, టమాటా మరియు మిర్చి ఉత్పాదకతలో రాష్ట్రం భారతదేశంలో మొదటి స్థానంలో ఉంది మరియు మామిడి, కమల, జీడిపప్పు మరియు పసుపు ఉత్పాదకతలో 2వ స్థానంలో ఉంది.
51. సూక్ష్మ సేద్యం అమలులో గుజరాత్ తర్వాత ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం దేశంలోనే రెండో స్థానంలో ఉంది. ప్రారంభం నుండి సూక్ష్మ సేద్యం క్రింద 12.74 లక్షల మంది రైతులకు లబ్ధి చేకూరుస్తూ రాష్ట్రంలోని మొత్తం 26 జిల్లాల్లో 35.85 లక్షల ఎకరాల విస్తీర్ణాన్ని వర్తింపు చేయడమయింది.
52. కొన్నేళ్ళుగా, పశుగణ రంగం ప్రతికూల కాలానుగుణ పరిస్థితులలో కూడా స్థిరమైన ఆదాయాన్ని అందిస్తుందని పేరుగాంచింది. ఒంగోలు, పుంగనూరు పశువులు, నెల్లూరు గొర్రెలు, అసీల్ కోళ్లు వంటి ప్రపంచ ప్రఖ్యాత పశు జాతులకు ఆవాసం కల్పించడంలో రాష్ట్రం దేశానికే గర్వకారణం.
53. పశువుల ఉత్పాదకతను పెంచడం ద్వారా రైతుల ఆదాయాన్ని పెంచడానికి, పశుగణ ఉత్పత్తులకు గిట్టుబాటు ధరలు కల్పించడానికి, పశుగ్రాస వనరులను రైతులకు

అందుబాటులోకి తీసుకురావడానికి నా ప్రభుత్వం అనేక కార్యక్రమాలు చేపట్టింది. 2022-23 సంవత్సరంలో దేశంలోనే రాష్ట్రం గుడ్డు ఉత్పత్తిలో మొదటి స్థానంలోను, పాల ఉత్పత్తిలో 5వ స్థానంలో నిలిచింది.

54. దేశంలో మొత్తం చేపల ఉత్పత్తిలో 30 శాతం వాటాతో ఆంధ్రప్రదేశ్ మొదటి స్థానంలో ఉంది. దేశం యొక్క సముద్ర ఆహార ఎగుమతుల విలువకు 31 శాతం వాటాను అందిస్తున్నది. 2022-23 సంవత్సరానికిగాను ఆంధ్రప్రదేశ్ కు ఉత్తమ సముద్ర సంబంధిత రాష్ట్రంగా కేంద్ర ప్రభుత్వం అవార్డు ఇచ్చింది. సుమారు 2012 లక్షల హెక్టార్ల విస్తీర్ణంలో ఆక్వాకల్చర్ ను తీసుకువచ్చి, దేశంలో 75 శాతానికి పైగా రొయ్యలను ఉత్పత్తి చేస్తూ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని ఆక్వాహబ్ ఆఫ్ ఇండియాగా తీర్చిదిద్దడమవుతున్నది.
55. మత్స్యకార కుటుంబాల సంక్షేమం, అభివృద్ధి ధ్యేయంగా ప్రభుత్వం 'వైఎస్ఆర్ మత్స్యకార భరోసా' క్రింద సముద్రంలో చేపల వేట నిషేధ కాలంలో ఇచ్చే నిషేధ పరిహారాన్ని ₹10 వేలకు పెంచింది. ఇప్పటివరకు, మా ప్రభుత్వం 2,43,394 మంది అర్హులైన లబ్ధిదారుల బ్యాంకు ఖాతాల్లోకి 540 కోట్ల మొత్తాన్ని నేరుగా జమ చేయడం జరిగింది. చేపల వేటకు వేళ్లే సమయంలో మత్స్యకారులు మరణిస్తే మత్స్యకార కుటుంబానికి ఇస్తున్న ఎక్స్ గ్రేషియాను ₹5.00 లక్షల మొత్తం నుంచి ₹10.00 లక్షల మొత్తానికి పెంచడమయింది.
56. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇప్పటివరకు ₹128.27 కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేస్తూ 20,034 ఫిషింగ్ బోట్లకు వర్తించే విధంగా డీజిల్ పై సబ్సిడీని లీటరుకు ₹6.03ల నుంచి ₹9.00లకు పెంచడం జరిగింది.
57. 61,682 మంది ఆక్వా రైతులకు విద్యుత్ ఛార్జీల రాయితీ క్రింద లబ్ధి చేకూర్చేందుకు ప్రభుత్వం ఇప్పటివరకు ₹3,186.36 కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేయడమయింది. నాణ్యమైన ఆక్వా ఉత్పత్తుల కోసం రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ₹50.30 కోట్ల మొత్తం ఖర్చుతో 35 ఇంటిగ్రేటెడ్ ఆక్వా ల్యాబ్లను ఏర్పాటు చేయడమవుతున్నది.

5. తల్లులు, శిశువుల అభ్యుదయం మరియు మహిళా సాధికారత:

58. మహిళలకు సరైన ఆరోగ్యం, పోషకాహారం మరియు పరిశుభ్రమైన వాతావరణాన్ని నిర్ధారించడానికి రాష్ట్ర నిర్మాణ ప్రక్రియలో మహిళల సాధికారత పై దృష్టి పెట్టడానికి మరియు వారి సామర్థ్యాలను మరింత సమర్థవంతంగా ఉపయోగించుకోవడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ కట్టుబడి ఉంది. అంగన్ వాడీ సేవల ద్వారా పిల్లల సామాజిక, భావోద్వేగ, అభిజ్ఞా వికాసాన్ని ప్రోత్సహిస్తూ మెరుగైన పౌరులుగా ఎదిగేందుకు వీలుగా పిల్లల ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు పోషకాహారం తీసుకోవడాన్ని మెరుగుపరచడానికి రాష్ట్రం కట్టుబడి ఉంది.

59. ఆంధ్రప్రదేశ్లో 55,607 మెయిన్, మిని అంగన్వాడీ కేంద్రాల ద్వారా ఈ సేవలను అందించడమవుతున్నది. పోషకాహార లోపం, రక్తహీనత నివారణకు గిరిజన సబ్ప్లాన్ మండలాల్లో వైఎస్ఆర్ సంపూర్ణ పోషణ ప్లాన్ (+), మైనాన ప్రాంతాల్లో వైఎస్ఆర్ సంపూర్ణ పోషణను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అమలు చేస్తున్నది. ఈ కార్యక్రమాల ద్వారా మొత్తం 6.4 లక్షల మంది గర్భిణులు, బాలింతలు మరియు 6-72 నెలల వయసులోని 28.62 లక్షల మంది పిల్లలు లబ్ధిపొందుతున్నారు. ప్రతి లబ్ధిదారుడికి చేరువకావడంలో భాగంగా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం టేక్ హోమ్ రేషన్ రూపంలో అన్ని సరుకులను అందిస్తున్నది. ఈ పథకాల క్రింద గణనీయంగా ₹6,688కోట్ల మొత్తాన్ని పెట్టుబడి పెట్టడంతో 35.70 లక్షల మంది లబ్ధిదారులపై సానుకూల ప్రభావాన్ని చూపుతున్నది.
60. పోషకాహారాన్ని మెరుగుపరచడానికి మరియు పోషకాహార లోపాన్ని తగ్గించడానికి మరియు గ్రోత్ డిజార్డర్లను ముందుగానే గుర్తించడానికి నా ప్రభుత్వం 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో అన్ని అంగన్వాడీ కేంద్రాలకు ₹21.82 కోట్ల మొత్తం విలువైన గ్రోత్ మానిటరింగ్ పరికరాలను కొనుగోలు చేసి, పంపిణీ చేయడం జరిగింది.
61. ప్రసవానంతరం ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల నుంచి తల్లులు, నవజాత శిశువులను సురక్షితంగా వారి ఇళ్లకు చేర్చడం కోసం నా ప్రభుత్వం ₹71 కోట్ల మొత్తం వ్యయంతో 500 తల్లి బిడ్డ ఎక్స్ప్రెస్ వాహనాలను కొనుగోలు చేసింది. దీని ద్వారా 3,27,289 మంది తల్లులకు లబ్ధి చేకూరింది.
62. మహిళా సాధికారత ప్రయత్నాలను మెరుగుపరచడానికి మరియు బలోపేతం చేయడానికి మరియు గ్రామీణ మరియు పట్టణ ప్రాంతాల్లోని పేద స్వయం సహాయక బృందాల మహిళల ఆర్థిక అభివృద్ధిని బలోపేతం చేయడానికి, నా ప్రభుత్వం వైఎస్ఆర్ ఆసరా కార్యక్రమాన్ని అమలు చేస్తున్నది. 11-04-2019 నాటికి బ్యాంకుకు బకాయి పడిన రుణ మొత్తాన్ని నేరుగా స్వయం సహాయక బృందాల మహిళల గ్రూప్ సేవింగ్స్ ఖాతాలకు నాలుగు వాయిదాల్లో తిరిగి చెల్లించడం ఈ పథకం యొక్క లక్ష్యం ఇప్పటివరకు 78.84 లక్షల మంది మహిళలతో కూడిన 7,98,395 స్వయం సహాయక బృందాలకు నాలుగేళ్లలో ₹25,571 కోట్ల మొత్తం మేర లబ్ధి చేకూరింది.
63. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో స్వయం సహాయక బృందం బ్యాంకు లింకేజీ వృద్ధి అసాధారణంగా ఉంది. స్వయం సహాయక బృందాల బ్యాంకు లింకేజీ కార్యక్రమం క్రింద గ్రామీణ మరియు పట్టణ ప్రాంతాల్లో సంవత్సరానికి సుమారు ₹30,000 కోట్ల మొత్తం బ్యాంకు లింకేజీ బట్టాడాతో 99.83 శాతం రికవరీతో జాతీయ వాటాలో 30 శాతంతో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం దేశంలోనే మొదటి స్థానంలో నిలిచింది.

64. మెరుగైన తిరిగి చెల్లించే సంస్కృతిని, ఆర్థిక సాధికారతను ప్రోత్సహించాలనే ఉద్దేశంతోనూ, మరియు గ్రామీణ మరియు పట్టణ స్వయం సహాయక బృంద సభ్యులపై వారి బ్యాంకు రుణాల వడ్డీ భారాన్ని తగ్గించాలనే ఉద్దేశంతోనూ, నా ప్రభుత్వం వైఎస్ఆర్ సున్నా వడ్డీ పథకాన్ని అమలు చేస్తున్నది. ఇప్పటివరకు 9,76,119 స్వయం సహాయక బృందాలకు నాలుగు విడతల్లో ₹4,969.05 కోట్ల మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయడమయింది.
65. రాష్ట్రంలో మహిళల సంక్షేమమే ధ్యేయంగా గల మరో ప్రధాన పథకం వైఎస్ఆర్ చేయూత. 45 నుంచి 60 ఏళ్ల మధ్య వయసున్న ఎస్సీ, ఎస్టి, బీసీ, మైనార్టీలకు చెందిన అదే పేద మహిళలకు జీవనోపాధి కోసం ఏడాదికి ₹18,750/-ల చొప్పున నాలుగేళ్లలో నిరంతరాయంగా ₹75,000/-ల ఆర్థిక సాయం అందించడం ఒక ప్రత్యేక సంక్షేమ కార్యక్రమం. ఈ పథకం ద్వారా, దాదాపు 26 లక్షల కుటుంబాలు ఏటా ₹18,750/-ల ప్రత్యక్ష సాయాన్ని వినియోగించుకోవడం, బ్యాంకు లింకేజీ, స్త్రీ నిధి ద్వారా అదనపు నిధులను సమీకరించుకుంటూ ఉత్తేజకరమైన జీవనోపాధిలో నిమగ్నమవుతాయి. ఇప్పటివరకు 26.39 లక్షల మంది లబ్ధిదారులకు ₹14,129 కోట్ల మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయడమయింది. నాలుగో విడతగా ₹5,064కోట్ల మొత్తాన్ని ఈ నెలలోనే పంపిణీ చేయడమవుతుంది.
66. వైఎస్ఆర్ కాపు నేస్తం క్రింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కాపు, బలిజ, తెలగ, ఒంటరి సామాజిక వర్గాలకు చెందిన 45-60 ఏళ్ల మధ్య వయసున్న మహిళలకు జీవనోపాధి కోసం ఏడాదికి ₹15,000/-ల చొప్పున ఐదేళ్లలో ₹75,000/-ల ఆర్థిక సాయం అందిస్తున్నది. ఇప్పటివరకు, ఈ పథకం క్రింద అర్హులైన 3,57,844 మంది అర్హులైన లబ్ధిదారుల బ్యాంకు ఖాతాల్లోకి ₹2,029 కోట్ల మొత్తాన్ని నేరుగా జమ చేయడమయింది.
67. ఆర్థికంగా వెనుకబడిన తరగతులకు చెందిన మహిళల ఆర్థిక సాధికారతే లక్ష్యంగా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వైఎస్ఆర్ ఈబీసీ నేస్తం అనే పథకాన్ని ప్రారంభించి, 45-60 ఏళ్ల మధ్య వయసులోని మహిళలకు ఏడాదికి ₹15,000/-ల చొప్పున ఆర్థిక సాయం అందిస్తున్నది. ఇప్పటివరకు 4,39,068 మంది అర్హులైన మహిళా లబ్ధిదారుల బ్యాంకు ఖాతాల్లోకి ₹1,257.04 కోట్ల మొత్తాన్ని ప్రభుత్వం నేరుగా జమ చేయడమయింది.
68. మహిళల రక్షణ, భద్రతకు నా ప్రభుత్వం అధిక ప్రాధాన్యం ఇస్తున్నది. మహిళల భద్రతలో భాగంగా, 1.46 కోట్ల మంది పౌరులు దిశ యాప్ ను డౌన్లోడ్ చేసుకోవడం జరిగింది. ఈ యాప్ ద్వారా వచ్చిన ఫిర్యాదుల ఆధారంగా 3,040 కేసులు నమోదు చేయడమయింది.

6. సామాజిక భద్రత-సున్నితత్వం నుండి సుస్థిరత దిశగా పరివర్తన:

69. రాష్ట్రంలో అర్జులైన ప్రతి ఒక్కరికీ “పేదలందరికీ ఇళ్ళు” పథకం క్రింద ఇళ్ల స్థలాలు అందించడం, గృహనిర్మాణం ద్వారా శాశ్వత గృహాలు అందించడానికి ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 17,005 లేఅవుట్లలో మొత్తం 31.19 లక్షల ఇళ్ల స్థలాలను మహిళా కుటుంబ పెద్ద పేరిట పంపిణీ చేయడమయింది. ఒక్కో ఇంటి స్థలం ధర ప్రదేశాన్ని బట్టి ₹2.5 లక్షల నుంచి ₹ 15 లక్షల వరకు ఉంటుంది. ఈ ఇంటి స్థలాలలో 22 లక్షల ఇళ్లను నిర్మించడమవుతున్నది. ఇప్పటికే దాదాపు 9 లక్షల ఇళ్లను పూర్తి చేసి లబ్ధిదారులకు అందజేయడమయింది. మిగిలిన ఇళ్ల పురోగతి చురుగ్గా ఉంది. అదనపు ప్రయోజనాలతో సహా ప్రతి గృహ మంజూరు ఖర్చు 2.7 లక్షలు. ఈ మొత్తానికి మించి, లేఅవుట్లలో నీటి సరఫరా, విద్యుత్, డ్రైనేజీ, రోడ్లు వంటి మౌలిక సదుపాయాల కల్పనకు దాదాపు ₹32,909 కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేయాలని యోచించడమయింది.
70. నవరత్నాల్లో భాగంగా, వైఎస్ఆర్ పెన్షన్ కానుక క్రింద పేద, బలహీన వర్గాల కష్టాలను తీర్చేందుకు నా ప్రభుత్వం పింఛన్ మొత్తాన్ని పెంచింది. 66.34 లక్షల మంది ఉన్న వృద్ధులు, వితంతువులు, కళాకారులు, ఒంటరి మహిళలు, హిజ్రాలు, ఎయిడ్స్ రోగులు, దివ్యాంగులు, మత్స్యకారులు, గీతకార్మికులు ఇలా అన్ని రకాల పింఛనుదారులకు ప్రతి నెలా పింఛన్లు అందించడం ద్వారా వారు గౌరవప్రదమైన జీవితాన్ని గడుపుతున్నారు. నా ప్రభుత్వం ఇటీవల 2024, జనవరి, 1వ తేదీ నుంచి పింఛను మొత్తాన్ని ₹2,750/-ల నుంచి ₹3000/-లకు పెంచింది. ఈ పెంపుతో నెలవారీ పెన్షన్ బడ్జెట్ ₹ 1,961 కోట్ల మొత్తానికి పెరిగింది, వార్షిక చెల్లింపు నిబద్ధత దాదాపు ₹23,476 కోట్ల మొత్తంగా లెక్కగట్టడమయింది. ఇప్పటివరకు 66.35 లక్షల మంది లబ్ధిదారులకు ₹86,692 కోట్ల మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయడమయింది.
71. ప్రతి ఆటో, ట్యాక్సీ, మ్యూటీక్స్ క్యాబ్స్, మొబైల్ డిస్పెన్సింగ్ యూనిట్ల డ్రైవర్-కం-ఓనర్లకు వారి వాహన అవసరాల కోసం ఏడాదికి ₹10,000/-ల చొప్పున ఆర్థిక సహాయం అందించడంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ దేశంలోనే అగ్రగామిగా నిలిచింది. వైఎస్ఆర్ వాహన మిత్ర పథకం క్రింద ఇప్పటివరకు 2,78,961 మంది లబ్ధిదారులకు ₹1,305 కోట్ల మొత్తాన్ని నా ప్రభుత్వం పంపిణీ చేసింది.
72. నేత కుటుంబాలకు మగ్గం స్వావలంబనగా మార్చడానికి, నా ప్రభుత్వం వైఎస్ఆర్ నేతన్న నేస్తం పథకం క్రింద ఏడాదికి ₹24,000/-ల ఆర్థిక సాయం అందిస్తున్నది. ఈ పథకం క్రింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇప్పటివరకు 81,783 మంది లబ్ధిదారులకు ₹983 కోట్ల మొత్తాన్ని పంపిణీ చేసింది.
73. కొత్తగా కెరీర్/ప్రాక్టీస్ ప్రారంభించి, 30 ఏళ్లు నిండని జూనియర్ న్యాయవాదులకు నా ప్రభుత్వం ప్రతి 6 నెలలకు ₹30,000/-ల చొప్పున 3 సంవత్సరాల కాలానికి స్టైపెండ్ అందిస్తున్నది. 2023-24లో వైఎస్ఆర్ న్యాయ నేస్తం క్రింద అర్జులైన 2,564 మంది

- జూనియర్ న్యాయవాదులకు లబ్ధి చేకూర్చుతూ శ11.83 కోట్ల మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయడమయింది.
74. 'జగనన్న చేదోడు' క్రింద దుకాణాలు ఉన్న రజకులు, నాయీబ్రాహ్మణులు, దర్జీలకు మా ప్రభుత్వం ఏడాదికి శ10,000/-ల ఆర్థిక సాయం అందిస్తున్నది. ఇప్పటివరకు 3.40 లక్షల మంది లబ్ధిదారుల బ్యాంకు ఖాతాల్లోకి శ1,268 కోట్ల మొత్తాన్ని నేరుగా జమ చేయడమయింది.
75. 2023-24లో 19.52 లక్షల ఎస్ఎస్, ఎస్టీ కుటుంబాలకు నెలకు 200 యూనిట్ల వరకు ఉచిత విద్యుత్ అందించేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం శ521.73 కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేయడం జరిగింది.
76. 'జగనన్న తోడు' పథకం క్రింద చిరువ్యాపారులు, వీధి వ్యాపారులు మరియు సంప్రదాయ చేతి వృత్తులతో నిమగ్నమైన చేతివృత్తుల వారికి శ10 వేల వరకు వడ్డీలేని రుణాలు అందించడమవుతుంది. రుణం పై వడ్డీని లబ్ధిదారులకు ఆరు నెలలకు ఒకసారి రీయింబర్స్ చేయడమవుతుంది. ఇప్పటివరకు 16.73 లక్షల మంది లబ్ధిదారులకు శ3.374 కోట్ల మొత్తం మేరకు రుణాలు, వడ్డీలు పంపిణీ చేసి, రుణాలను సకాలంలో చెల్లించిన 15.87 లక్షల మంది లబ్ధిదారులకు శ88.33 కోట్ల మొత్తం రీయింబర్స్ చేయడమయింది.
77. సహజ మరణాలు, ప్రమాద మరణాలు, శాశ్వత అంగవైకల్యానికి సంబంధించిన క్లెయిమ్ల నిమిత్తం గత 56 నెలల్లో వైఎస్ఆర్ బీమా క్రింద మా ప్రభుత్వం శ1,582 కోట్ల మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయడమయింది.
78. ఎస్ఎస్, ఎస్టీ, బిసి, మైనార్టీ, వికలాంగులు, భవన నిర్మాణ కార్మిక కుటుంబాలకు చెందిన బాలికలకు 'వైఎస్ఆర్ కళ్యాణమస్తు' ద్వారాను ముస్లిం మైనార్టీ వర్గాలకు చెందిన బాలికలకు 'వైఎస్ఆర్ షాదీ తోఫా' ద్వారాను తమ కుమార్తెల వివాహాన్ని గౌరవప్రదంగా నిర్వహించేందుకు నా ప్రభుత్వం ఆర్థిక సహాయం అందిస్తున్నది. పిల్లల విద్యను ప్రోత్సహించడం, బాల్యవివాహాలను నివారించడం, పాఠశాలల్లో నమోదు పెంచడం, డ్రాపవుట్ రేటును తగ్గించడం లక్ష్యంగా, వధూవరులు ఇద్దరూ తప్పనిసరిగా పదో తరగతి ఉత్తీర్ణులు కావాలనే షరతులతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ పథకాన్ని అమలు చేస్తున్నది. ఈ పథకం క్రింద ఇప్పటివరకు 46.329 మంది లబ్ధిదారులకు శ350.89 కోట్ల మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయడమయింది.
79. మొత్తం మీద కుల, మత, ప్రాంత, లింగ, రాజకీయ అంశాలకు అతీతంగా అర్హులైన వారందరికీ నా ప్రభుత్వం నిర్ణీత కాలవ్యవధిలో, పారదర్శకంగా, అవినీతి రహితంగా నా ప్రభుత్వం ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించి, 2019, జూన్ నుండి డిబిటి, నాన్ డిబిటి విధానం ద్వారా శ4.23 లక్షల కోట్ల మొత్తం మేరకు సంక్షేమ ఫలాలను అందించింది.

7. జీవన సౌలభ్యం - గ్రామీణ & పట్టణ మౌలిక సదుపాయాలు మరియు పారిశుధ్యం:

80. మహాత్మాగాంధీ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకం (ఎంజిఎన్ఆర్ఇజిఎస్) అమలులో ఆంధ్రప్రదేశ్ అగ్రగామిగా ఉంది మరియు సగటున 25 కోట్ల పనిదినాలతో పనిదినాలను సృష్టించడంలో దేశంలోనే ఎప్పుడూ మొదటి 3 స్థానాల్లో నిలుస్తున్నది.
81. రాష్ట్రంలో జాతీయ రహదారులు, రాష్ట్ర రహదారులు, జిల్లా రహదారులు, గ్రామీణ రహదారులకు సంబంధించిన కొత్త కనెక్టివిటీ/మెరుగుదల/మరమ్మత్తులతో కూడిన 53,481 కిలోమీటర్ల రహదారి పనులు చేపట్టడమయింది.
82. వేగవంతమైన వృద్ధిని తీసుకురావడానికి మరియు పేదరికాన్ని తగ్గించడానికి గ్రామీణ రహదారి కనెక్టివిటీ ఒక ముఖ్యమైన భాగం అని నా ప్రభుత్వం గుర్తించింది. 2023-24 సంవత్సరంలో, 268 కిలోమీటర్ల పొడవున 58 బీటీ రోడ్లు వేయడమయింది. ప్రధానమంత్రి గ్రామ సడక్ యోజన (పీఎంజీఎస్సె) క్రింద ₹261 కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేయడమయింది.
83. గుంతలు లేని మరియు ట్రాఫిక్కు అనువైన గ్రామీణ రహదారులను అందించాలనే ఉద్దేశ్యంతో, నా ప్రభుత్వం దెబ్బతిన్న బీటీ రోడ్లకు మరమ్మత్తులు చేపట్టింది. ₹490.80 కోట్ల మొత్తం వ్యయంతో 1,221 కి.మీ.ల పొడవైన రాష్ట్ర రహదారులకు చెందిన ప్రాధాన్యతా రహదారులను మెరుగుపరచడానికి పనులను మంజూరు చేయడమయింది. 2024, మార్చి నాటికి పూర్తి చేయాలని లక్ష్యంగా నిర్ణయించడమయింది. ₹1,121.85 కోట్ల మొత్తం అంచనా వ్యయంతో 4635 కి.మీ.ల పొడవైన 1,877 దెబ్బతిన్న బీటీ రోడ్లను గుంతులు లేకుండా మరియు ట్రాఫిక్కు అనువైనవిగా మార్చాలని గుర్తించడమయింది. పనులు వివిధ దశలలో కొనసాగుతున్నాయి.
84. ఏపిఎస్ఆర్టీసీని ప్రజా రవాణా శాఖగా ప్రభుత్వంలో విలీనం చేసినప్పటి నుండి ఆదాయ వసూళ్లు అలాగే ఆక్యుపెన్సీపరంగా కూడా విస్తృతమైన విధంగా అభివృద్ధి చెందింది. పాత వాహనాల స్థానంలో అద్దె వ్యవస్థ ద్వారా 880 కొత్త బస్సులను చేర్చడం జరిగింది.
85. జాతీయ ప్రమాణాలతో సమానంగా తలసరి నీటి సరఫరాను మెరుగుపరచేందుకు పట్టణ స్థానిక సంస్థల్లో ఎప్పటికప్పుడు నీటి సరఫరా మెరుగుదల పథకాలను చేపట్టమవుతున్నది. ప్రస్తుతమున్న మౌలిక సదుపాయాలను బలోపేతం చేయడం ద్వారా మరియు సేవా స్థాయిలను మెరుగుపరచడం ద్వారా అన్ని పట్టణ స్థానిక సంస్థలకు సురక్షిత త్రాగునీటిని అందించడానికి నా ప్రభుత్వం అధిక ప్రాధాన్యత ఇస్తున్నది. ప్రస్తుతం, వివిధ పట్టణ స్థానిక సంస్థలలో భిన్నమైన ఫ్రీక్వెన్సీతో 123 పట్టణ స్థానిక సంస్థలలో సుమారు 2,000 ఎంఎల్డి త్రాగునీటిని సరఫరా చేయడమవుతున్నది. మచిలీపట్నం, మార్కాపురం, ప్రొద్దుటూరు, కమలాపురం, సరసాపురం

- మరియు అమలాపురం పట్టణ స్థానిక సంస్థలలో ఈ ఏడాదిలో శ్రే327.38 కోట్ల మొత్తం అంచనా వ్యయంతో కొత్త ప్రాజెక్టులను చేపట్టడమయింది మరియు అవి పురోగతిలో ఉన్నాయి.
86. ప్రాథమిక మౌలిక వసతులు కల్పించడం ద్వారా వివిధ పట్టణాల్లో ప్రణాళికాబద్ధమైన / సమీకృత అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి మరియు సరసమైన ధరలకు స్పష్టమైన హక్కుగల నైవాసిక ప్లాట్లు లభ్యమయేటట్లు చూడడం ద్వారా నాణ్యమైన గృహ నిర్మాణం మరియు అనుబంధ మౌలిక సదుపాయాల కోసం మధ్య తరగతి ఆదాయ వర్గాల ఆకాంక్షలను తీర్చడానికి నా ప్రభుత్వం జగనన్న టౌన్షిప్‌లను చేపట్టడం జరిగింది. ప్రతి నియోజకవర్గంలో కనీసం రెండు ఎంఐజి లే-అవుట్లను గుర్తించాల్సివుంటుంది. 12,042 ప్లాట్లతో 30 ప్రాజెక్టులను చేపట్టడమయింది.
87. పట్టణీకరణ మరియు నగరాల వృద్ధి ప్రక్రియలను నిర్వహించాల్సిన అవసరాన్ని స్పష్టపరుస్తూ, కేంద్ర ప్రభుత్వం నగరాలను అభివృద్ధి చేయడం మరియు దానిని సాధించడానికి ఒక రోడ్ రూపొందించాల్సిన ప్రాముఖ్యతను సూచించింది. ఈ కార్యక్రమం క్రింద నగరాలను అభివృద్ధి చేయాలనే బృహత్తర ప్రక్రియలో భాగంగా, విశాఖపట్టణాన్ని పైలట్ ప్రాతిపదికపై దేశంలోని 4 నగర ప్రాంతాలలో ఒకటిగా గుర్తించడమే కాకుండా గ్రోత్ హబ్‌గా అభివృద్ధి చేయడమవుతుంది.
88. చెత్తరహిత - వ్యర్థపదార్థాల రహిత - దృశ్యవరంగా శుభ్రమైన గ్రామాలను రూపొందించడానికి మరియు గ్రామీణ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సుస్థిర పారిశుధ్య పద్ధతులను ప్రోత్సహించడానికి ప్రాధాన్యతను ఇస్తూ స్వచ్ఛ సంకల్పం - క్లీన్ ఆంధ్రప్రదేశ్ (క్లాప్)ను ఉద్దేశించడమయింది. గ్రామాలలో నూటికి నూరు శాతం ఓడిఎఫ్ నిర్వహణను కట్టుదిట్టం చేయడానికి చర్యలు తీసుకోవడమవుతున్నది.
89. పోలవరం ప్రాజెక్టును పూర్తి చేయడానికి అత్యధిక ప్రాధాన్యతనిస్తూ, ఈ ప్రాజెక్టును ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు జీవనాడిగా పరిగణించేందుకు నా ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. పిడిఎఫ్ కుటుంబాలకు సానుభూతితో పునరావసం కల్పించడం ద్వారా ఆర్ & ఆర్ పనులను ఏక కాలంలో పూర్తి చేసేందుకు అన్ని చర్యలను తీసుకోవడమవుతున్నది. ఇప్పటి వరకు మొత్తం పని అంశంలో 74.01 శాతం మరియు ఎల్.ఎ & ఆర్.ఆర్ పనిలో 22.42 శాతం పూర్తయింది.
90. ఎస్.పి.ఎస్.ఆర్. నెల్లూరు జిల్లాలో పెన్నా నదిపై సంగం బ్యారేజి మరియు నెల్లూరు బ్యారేజీలను పూర్తి చేసి, పెన్నార్ డెల్టా వ్యవస్థ, కావలి కాలువ, కనుపూరు కాలువ క్రింద ఆయకట్టును స్థిరీకరించేందుకు ముఖ్యమంత్రి చేతుల మీదుగా ప్రారంభించడమయింది.
91. ప్లాస్టిక్ డయాఫ్రమ్ వాల్ టెక్నాలజీ ద్వారా బ్రహ్మాంసాగర్ ప్రాజెక్టు లీకేజి సమస్యను నా ప్రభుత్వం పరిష్కరించింది. బ్రహ్మాంసాగర్ సహా అన్ని ప్రాజెక్టులకు తక్కువ సమయంలోనే నీటిని విడుదల చేయడానికి శ్రే600 కోట్ల మొత్తం వ్యయంతో లైనింగ్ పనులతో తెలుగుగంగ ప్రాజెక్టు

- కాలువలను బలోపేతం చేసి, దాని పూర్తి సామర్థ్యం అయిన 17 టిఎంసిల సామర్థ్యం మేరకు నింపడమయింది.
92. శ్రీ280 కోట్ల మొత్తం వ్యయంతో చిత్రావతి ప్రాజెక్టు కోసం భూసేకరణ మరియు ఆర్ & ఆర్ పనులను నా ప్రభుత్వం పూర్తి చేసింది మరియు 10 టిఎంసిల పూర్తి సామర్థ్యం మేరకు నీటిని నింపడమయింది.
93. గండికోట ప్రాజెక్టు నిర్వాసిత కుటుంబాలకు పునరావసం కల్పించేందుకు నా ప్రభుత్వం శ్రీ925 కోట్ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేయడం జరిగింది. 27 టిఎంసిల పూర్తి సామర్థ్యం మేరకు నింపడమయింది.
94. ఓక్ ప్రాజెక్టు రెండో టన్నెల్ పుర్తయింది. తద్వారా ఎస్.ఆర్.బి.సి సామర్థ్యాన్ని 20 వేల క్యూసెక్కులకు పెంచడమవుతున్నది. 3వ టన్నెల్ పని చురుకుగా జరుగుతున్నది.
95. శ్రీ253 కోట్ల మొత్తం వ్యయంతో లక్కసాగరం వద్ద హెచ్.ఎన్.ఎస్.ఎస్. పంప్ హౌజ్ ప్రాజెక్టు ద్వారా 10 వేల ఎకరాలకు పైగా సాగునీరు అందించేందుకు కర్నూలు, నంద్యాల జిల్లాలోని 77 చిన్న తరహా సాగునీటి చెరువులకు నీటిని సమకూర్చడంలో నా ప్రభుత్వం విజయం సాధించింది.
96. మునుపటి ప్రకాశం, నెల్లూరు, కడప జిల్లాలోని కరువు ప్రాంతాలకు ఎంతో అవసరమైన ఉపశమనం కలిగిస్తూ వెలిగొండ ప్రాజెక్టులో భాగంగా మొదటి టన్నెల్ పనులను నా ప్రభుత్వం పూర్తి చేసింది. 2వ టన్నెల్ కూడా కొన్ని రోజులు క్రితమే పూర్తయిందని మరియు త్వరలో ప్రజలకు అంకితం చేయడమవుతుందని తెలియజేయడానికి నేను సంతోషిస్తున్నాను. తద్వారా 2024, సెప్టెంబర్ నాటికి ఖరీఫ్ వర్షాలతో నల్లమల్ల సాగర్‌లో నీటిని నిల్వ చేసుకోవడానికి వీలవుతుంది.
97. కుప్పం నియోజకవర్గానికి నీటిని అందించడంపై దృష్టి సారిస్తూ, కుప్పం బ్రాంచ్ కాలువ పునునలు పూర్తి చేయడమయింది.
98. ఆర్ & ఆర్ సమస్యలను పరిష్కరించడం ద్వారా పులిచింతల ప్రాజెక్టులో పూర్తి సామర్థ్యం మేరకు 45 టిఎంసిల నీటిని నిల్వ చేయడమయింది. బాధిత కుటుంబాలకు శ్రీ142 కోట్ల మొత్తాన్ని చెల్లించడమయింది.
99. కొరత & నాణ్యత సమస్యాత్మక ప్రాంతాలను వర్తింపజేయడానికి రెట్రో ఫిట్టింగ్, వృద్ధి చేయడం, కొత్త ఎస్ఎంఎస్ మరియు త్రాగునీటి ప్రాజెక్టుల ద్వారా 2025 నాటికి జగనన్న(కొత్త) హౌసింగ్ కాలనీలతో సహా రాష్ట్రంలోని అన్ని కుటుంబాలకు నిర్వాహక కుటుంబ సంబంధ ట్యాప్ కనెక్షన్లతో (ఎఫ్హెచ్టిసిలు) పూర్తి మౌలిక సదుపాయాలతో గ్రామీణ ప్రాంతాలలో తగినంత సురక్షితమైన

త్రాగునీటిని అందించడానికి నా ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. జల్ జీవన్ మిషన్ క్రింద ₹1,561.30 కోట్ల వ్యయంతో రాష్ట్రంలోని 60.55 లక్షల (63 శాతం) కుటుంబాలకు ఎఫ్ హెచ్ టీ సిలతో 2023 సంవత్సరాంతానికి త్రాగునీటిని అందించడమయింది.

100. ప్రాధాన్యతగల మరియు నాణ్యత లోపించిన జనావాసాలకు వర్తింపచేయడానికి, నా ప్రభుత్వం శ్రీకాకుళం, వై.ఎస్.ఆర్, కర్నూలు, తూర్పుగోదావరి, పశ్చిమగోదావరి, ప్రకాశం, గుంటూరు, కృష్ణా, చిత్తూరు మొదలైన జిల్లాలలో ₹10,137 కోట్ల మొత్తంతో 9 త్రాగునీటి ప్రాజెక్టులను మంజూరు చేసింది.

8ఎ : ఆర్థిక పరివర్తన :

101. తక్కువ ఖర్చుతో, నాణ్యమైన 24 గంటల విద్యుత్ సరఫరాను అందించడానికి నా ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. పునరుత్పాదక ఇంధనాన్ని ప్రోత్సహించడానికి అధిక ప్రాధాన్యత ఇవ్వడమవుతున్నది. దీని స్థాపిత సామర్థ్యం రాష్ట్రం యొక్క మొత్తం స్థాపిత సామర్థ్యంలో 38 శాతంగా లెక్కగట్టడమయింది మరియు మొత్తం ఉత్పత్తికి 24 శాతం మేరకు దోహదపడుతుంది.
102. కిలో వాట్ కు అత్యంత ఆకర్షణీయమైన ₹2.49 ల రేటు చొప్పున ఏడాదికి 17,000 ఎంయూల విద్యుత్ లభ్యతను కల్పిస్తూ 7000 మెగావాట్ల సౌకర్యం నుండి విద్యుత్ సరఫరా కోసం ఎస్ఈసిబి తో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒప్పందం కుదుర్చుకుంది. పగిటిపూట వ్యవసాయానికి విద్యుత్ సరఫరా చేయడానికి ఈ వనరు నుండి విద్యుత్తును ఉద్దేశించడమయింది. అంతేకాకుండా, కృష్ణపట్నంలోని శ్రీ దామోదరం సంజీవయ్య థర్మల్ పవర్ స్టేషన్ లో 800 మెగావాట్ల కార్యకలాపాలను ప్రారంభించడంతో గత రెండేళ్లలో గణనీయమైన విద్యుత్ ఉత్పత్తి సామర్థ్యాన్ని అదనంగా కల్పించడంలో సాక్ష్యంగా నిలిచింది.
103. విద్యుత్ నష్టాలను తగ్గించడానికిగానూ, వ్యవసాయా ఫీడర్ విభజనను కూడా ప్రారంభించడమయింది. ఇది అన్ని గ్రామీణ ప్రాంతాలకు 24x7 త్రి-ఫేజ్ సరఫరాను అందిస్తుంది మరియు గ్రామీణ ప్రాంతాలకు విస్తరించే పరిశ్రమలకు పెద్ద ప్రోత్సాహాన్ని ఇస్తుంది.
104. నా ప్రభుత్వం, నవరత్నాలు క్రింద వివిధ వర్గాల జనాభాకు ఇంధన రంగంలో సబ్సిడీలు, రాయితీలను కల్పిస్తున్నది. రాష్ట్రంలోని 19.41 లక్షల వ్యవసాయ పంపుసెట్లకు పగిటిపూట 9 గంటల ఉచిత విద్యుత్ సరఫరాకు సహాయం అందించేందుకు ఫీడర్లు ఏర్పాటు చేయడం, ఆక్వా రైతులకు యూనిట్ కు ₹1.50ల చొప్పున విద్యుత్ సరఫరాను కల్పించడం, ఎస్.సి, ఎస్.టి కాలనీలలోని ప్రతి కుటుంబానికి నెలకు 200 యూనిట్ల ఉచిత విద్యుత్, దోబీ ఘాట్లు, బిసిఎల్ రజక సామాజికవర్గం మున్నగు వంటి బిసి సామాజిక వర్గాలకు చెందిన వృత్తి నిపుణుల

- బిపిఎల్ వర్గానికి రాయితీ టారిఫ్ ఇందులో చేరివుంటాయి. పంపిణీ సంస్థలకు ప్రభుత్వం ఇప్పటివరకు ₹48,175 కోట్ల మొత్తం మేర సబ్సిడీ సహాయాన్ని అందించింది.
105. ప్రభుత్వ నిబద్ధత, సమర్థతకు గుర్తింపుగా, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఇంధన రంగంలో అనేక అవార్డులు, ప్రశంసలు పొందింది.
106. సమతుల్య సమ్మిళిత వృద్ధి కోసం అత్యుత్తమ విధానాలు, వ్యాపార సంస్కరణలు, మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి ద్వారా రాష్ట్రంలో వేగవంతమైన పారిశ్రామికీకరణను సాధించడానికి నా ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. రాష్ట్రానికి పెట్టుబడులను ఆకర్షించేందుకు నా ప్రభుత్వం అనేక చర్యలను చేపడుతున్నది.
107. రాష్ట్రంలోని పారిశ్రామిక అభివృద్ధి విధానం - 2023-27 రాష్ట్రంలో స్థాపించిన అన్ని అర్హత కలిగిన పారిశ్రామిక సంస్థలకు వివిధ ప్రోత్సాహకాలను అందిస్తున్నది.
108. 2023, మార్చిలో విశాఖపట్నంలో జరిగిన “ప్రపంచ పెట్టుబడి సదస్సు” సందర్భంగా 6,07,388 మందికి ఉపాధికల్పనతో ₹13.11 లక్షల కోట్లకు పైగా పెట్టుబడులను ప్రతిపాదిస్తున్న వివిధ పెట్టుబడిదారులతో 386 అవగాహనా ఒప్పందాలను కుదుర్చుకోవడమయింది.
109. గత 56 నెలల్లో నా ప్రభుత్వం తీసుకున్న చొరవతో 1.30 లక్షల మందికి పైగా ఉపాధిని అందిస్తూ 311కు పైగా భారీ, మెగా పరిశ్రమలను స్థాపించడమయింది. నా ప్రభుత్వం వరుసగా 3 సంవత్సరాలు సులభతర వాణిజ్యంతో స్థిరంగా మొదటి స్థానంలో నిలిచింది. ప్రభుత్వం అనేక ప్రతిష్టాత్మక అవార్డులు కూడా పొందింది.
110. విసిఐసి పరిధిలోని కొప్పర్తి నోడ్ సమీపంలో 3,155 ఎకరాల విస్తీర్ణానికి పైగా “వై.ఎస్.ఆర్ జగనన్న మెగా ఇండస్ట్రియల్ హబ్” ను అభివృద్ధి చేయడమవుతున్నది. ఈ ఇండస్ట్రియల్ హబ్ అత్యుత్తమ మౌలిక సదుపాయాలతో మల్టీ-ప్రోడక్ట్ మెగా ఇండస్ట్రియల్ పార్క్గా పనిచేస్తుంది. 75 వేల మందికి ఉపాధి కల్పించే సామర్థ్యంతో ₹25,000 కోట్ల మొత్తం పెట్టుబడులను ఆకర్షించే అవకాశం ఉంది. 46 ఎంఎల్డి నీటి సరఫరా ప్రాజెక్టు ద్వారా తగినంత పారిశ్రామిక నీటి సరఫరాను అందిస్తూ కొప్పర్తి ప్రాంతం మొత్తాన్ని పారిశ్రామికాభివృద్ధికి అనువుగా తీర్చిదిద్దడమవుతున్నది.
111. విశాఖపట్నం-చెన్నై ఇండస్ట్రియల్ కారిడార్ (విసిఐసి), చెన్నై-బెంగళూరు ఇండస్ట్రియల్ కారిడార్ (సిబిఐసి) మరియు హైదరాబాద్-బెంగళూరు ఇండస్ట్రియల్ కారిడార్ (హెచ్బిఐసి)లు పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించడమే కాకుండా గణనీయమైన పట్టణ మౌలిక సదుపాయాలను ఏర్పాటు చేసి, రాష్ట్ర సమగ్ర ఆర్థికాభివృద్ధికి దోహదపడడం జరుగుతుంది.

112. విసిఐసి కారిడార్ క్రింద గుర్తించిన 5 నోడ్లలో విశాఖపట్నం నోడ్ మరియు ఏర్పేడు-శ్రీకాళహస్తి నోడ్లలో తొలి పెట్టుబడులు పెట్టేందుకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వడమయింది. విసిఐసి ₹1,00,000 కోట్ల అదనపు పెట్టుబడులను ఆకర్షిస్తుంది మరియు 110 లక్షల మందికి అదనపు ఉపాధి కల్పిస్తుంది. ఈ కారిడార్ జాతీయ జిడిపిలో 5 శాతం వాటాను అందిస్తుందని మరియు కారిడార్లో జిడిపి 6 రెట్లు పెరిగే అవకాశం ఉందని ఆశించడమయింది.

8బి. తీరప్రాంత ఆధారిత అభివృద్ధి, ఓడరేవులు మరియు విమానాశ్రయాలు:

113. భారతదేశం యొక్క అతిపొడవైన సముద్రతీరం వృద్ధిని ప్రేరేపించడానికి మరియు సముద్ర వాణిజ్య శక్తిగా నిలబెట్టడానికి అపారమైన సామర్థ్యాన్ని కలిగివుంది. 974 కి.మీ. పొడవున రెండవ పొడవైన తీరరేఖ కలిగిన ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆగ్నేయాసియాకు సముద్ర వాణిజ్య కేంద్రంగా అభివృద్ధి చెందడానికి గొప్ప అవకాశం ఉంది. సముద్ర తీరం వెంబడి మత్స్యకారుల జీవనోపాధిని మెరుగుపరచేందుకు ₹3,800 కోట్ల పెట్టుబడితో 10 ఫిషింగ్ హార్బర్ల అభివృద్ధికి ప్రభుత్వం ప్రాధాన్యమిచ్చింది. ఈ 10 ఫిషింగ్ హార్బర్ల ద్వారా లక్షకు పైగా మత్స్యకార కుటుంబాలకు జీవనోపాధి లభిస్తుంది.

114. ఓడరేవు ఆధారిత అభివృద్ధికి ఊతమిచ్చేందుకు, కార్గో హ్యాండింగ్ సామర్థ్యాన్ని 110 మిలియన్ టన్నులకు పెంచి, 75 వేల మందికి ఉపాధి కల్పిస్తూ ₹16 వేల కోట్ల పెట్టుబడితో రామాయపట్నం, మూలపేట, మచిలీపట్నం మరియు కాకినాడ గేట్ వే వద్ద 4 కొత్త పోర్టులను అభివృద్ధి చేస్తున్నాం.

115. మత్స్యకారులకు ప్రయోజనం చేకూర్చేలా ప్రపంచ స్థాయి మౌలిక సదుపాయాలతో 10 ఫిషింగ్ హార్బర్లు, 6 ఫిష్ ల్యాండింగ్ సెంటర్ల నిర్మాణం శరవేగంగా జరుగుతున్నది. వరల్డ్ లాజిస్టిక్స్ అండ్ సప్లయ్ చైన్ కాంగ్రెస్ ఆంధ్రప్రదేశ్ మారిటైమ్ బోర్డును “మారిటైమ్ బోర్డు ఆఫ్ ది ఇయర్” గా గుర్తించింది.

116. విజయనగరం జిల్లాలో భోగాపురం అంతర్జాతీయ గ్రీన్ ఫీల్డ్ ఎయిర్పోర్టు నిర్మాణాన్ని నా ప్రభుత్వం వేగవంతం చేస్తున్నది. భోగాపురంలో మే, 3న నిర్మాణ పనులను ప్రారంభించడమయింది. మరో 30 నెలల్లో విమానాశ్రయం ప్రారంభించేందుకు సిద్ధంగా ఉంటుంది. గన్నవరం, విశాఖపట్నం, రాజమండ్రి, తిరుపతి, కర్నూలు మరియు కడపలలో విమానాశ్రయాలను కూడా విస్తరించాం.

117. ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ (ఐటీ) రంగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి నా ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన ఏపి ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ పాలసీ-2021-24 ఐటీ ప్రతిఫలాలు చివర మైలు వరకు చేరేలా కృషి చేస్తున్నది.

118. 200 ఎండబ్బు డేటా సెంటర్ కోసం ₹14,634 కోట్ల పెట్టుబడితో విశాఖపట్నం జిల్లా, మధురవాడలో “ఇంటిగ్రేటెడ్ డేటా సెంటర్ మరియు టెక్నాలజీ/బిజినెస్ పార్క్” మరియు 100 ఎండబ్బు డేటా సెంటర్ కోసం ₹7,210 కోట్ల పెట్టుబడి ప్రమేయంతో విశాఖపట్నం జిల్లా, కాపులుప్పాడ, భీమునిపట్నంలలో మరొక ప్రాజెక్టుతో సహా రెండు ముఖ్యమైన ప్రాజెక్టులపై పని మొదలయింది. ఇన్ఫోసిస్ విశాఖ పట్టణంలో అభివృద్ధి కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేసి, అభివృద్ధి చెందుతున్న ఐటీ గమ్యస్థానంగా నగర స్థానాన్ని సుస్థిరం చేయడంతోపాటు మొత్తంగా రాష్ట్ర ఆర్థిక అవకాశాలను పెంచుతున్నది.
119. రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థకు ఒక ముఖ్యమైన వృద్ధి చోదకంగా, అలాగే గణనీయమైన ఉద్యోగ సృష్టికర్తగా పర్యాటకాన్ని ప్రభుత్వం ప్రోత్సహిస్తున్నది. రాష్ట్రంలో పర్యాటక రంగం మెరుగుదల మరియు అభివృద్ధి కోసం దేశంలోనే అత్యుత్తమంగా నిలిచిన ఏపి టూరిజం పాలసీ-2020-2025 సహా అనేక కార్యక్రమాలను నా ప్రభుత్వం చేపట్టిందని మీతో పంచుకోవడానికి సంతోషిస్తున్నాను. ప్రాధాన్యత గమ్యస్థానంగా అత్యాధునిక సౌకర్యాలను అందించడం ద్వారా అంతర్జాతీయ పర్యాటకులను ఆకర్షించడంపై రాష్ట్రం దృష్టి సారించింది. దేశంలోనే 3వ అత్యంత ప్రజాదరణ పొందిన పర్యాటక కేంద్రంగా ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను కేంద్ర పర్యాటక మంత్రిత్వ శాఖ గుర్తించింది.
120. ఒబెరాయ్ గ్రూప్, నోవోటెల్, మెసర్స్ మేఫేయిర్ హోటల్స్ అండ్ రీసార్ట్స్ లిమిటెడ్, హయత్ రీజెన్సీ వంటి అంతర్జాతీయ ప్రఖ్యాతగాంచిన పలు హోటళ్లు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పెట్టుబడులు పెడుతున్నాయి. 7,290 మందికి ఉపాధిని కల్పించే సామర్థ్యంతో ₹3,685 కోట్ల మొత్తం పెట్టుబడితో 17 టూరిజం ప్రాజెక్టులు వివిధ అమలు దశల్లో ఉన్నాయి.
121. 2022-23 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ప్రోత్సాహకర వృద్ధి పనితీరును నిర్ధారించిన విధానాలు, కార్యక్రమాలను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడం ఈ ఆర్థిక సంవత్సరం 2023-24 లో కూడా కొనసాగింది. కోవిడ్ పతనం నుంచి వేగంగా కోలుకుంటున్న రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థ ప్రోత్సాహకర ధోరణిని కొనసాగిస్తుంది. ప్రస్తుత ధరల ప్రకారం 2023-24లో ముందస్తు అంచనాల మొత్తం వృద్ధి 10.2 శాతంగా ఉండవచ్చని సూచించాయి. ఆర్థిక వ్యవస్థలోని మూడు రంగాలైన వ్యవసాయం & అనుబంధ రంగాలు, పరిశ్రమలు మరియు సేవల రంగాల గణనీయమైన వృద్ధి పనితీరును కనబరుస్తున్నాయి. పరిశ్రమలు మరియు సేవల రంగాలు ఆర్థిక వ్యవస్థ అధిక మొత్తం వృద్ధిని నమోదు చేయడానికి సహాయపడ్డాయి. ప్రస్తుత ధరల వద్ద ఆంధ్రప్రదేశ్ తలసరి ఆదాయం 2022-23లో ₹2,19,518/-లు ఉండగా, 2023-2024 లో ₹2,42,479/-లకు పెరిగి 10.43 శాతం వృద్ధి రేటును సాధించింది.

9. ప్రజల ఇంటి వద్దకే పాలన:

122. పరిపాలనలోని వివిధ స్థాయిలలో వాస్తవస్ఫూర్తితో వికేంద్రీకరణకు నా ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. 13 కొత్త జిల్లాలు ఏర్పాటు కావడంతో, పరిపాలన ప్రజలకు మరింత చేరువైంది. పట్టణ మరియు గ్రామీణ పరిపాలన 15,004 గ్రామ, వార్డు సచివాలయాల ఏర్పాటుతో మునుపెన్నడూ లేని విధంగా ప్రజలకు చేరువయింది. ప్రతి 2000 మంది పౌరుల అవసరాలను తీర్చడానికి 1.35 లక్షల మంది ఉద్యోగులను భర్తీ చేసి, ప్రతి సచివాలయంలో నియమించడమయింది. దీనికి అదనంగా, ప్రభుత్వ సేవలను లబ్ధిదారుల ఇంటివద్దకే చేరవేసేందుకు రాష్ట్రవ్యాప్తంగా 2.6 లక్షల మంది వాలంటీర్లను నియమించడమయింది. ఈ సచివాలయ వ్యవస్థ ద్వారా మొత్తం ప్రజాసేవ బట్టాడా యంత్రాంగం అనూహ్యమైన మార్పుకు లోనయింది. వివిధ ప్రభుత్వ శాఖలకు చెందిన 540కి పైగా సేవలను వినియోగించుకొంటూ ఇప్పటివరకు 9.84 కోట్ల లావాదేవీలు నిర్ణీత కాలవ్యవధిలో విజయవంతంగా పూర్తి అయ్యాయి.
123. “జగనన్న సురక్ష” అనే వినూత్న కార్యక్రమాన్ని విజయవంతంగా నిర్వహించి కుల, ఆదాయ, వివాహ, పింఛన్ కార్డులు, ఆరోగ్యశ్రీ కార్డులు, మరణ ధృవీకరణ పత్రాలతో సహా సుమారు కోటి ధృవీకరణ పత్రాలను ప్రభుత్వం ప్రజల ఇంటి వద్దకే పంపిణీ చేసింది.
124. భూ వివిధాల పరిష్కారానికి మరియు శాశ్వత భూ పట్టాలు ఇచ్చేందుకు 100 ఏళ్ల తర్వాత నా ప్రభుత్వం రాష్ట్రవ్యాప్తంగా గతంలో ఎన్నడూలేని విధంగా కమతాల రీసర్వే చేపట్టింది. మొత్తం 17,460 రెవెన్యూ గ్రామాల్లో, రెండు దశల్లో, 4,000 గ్రామాల్లో 42.6 లక్షల ఎకరాల రీసర్వేను “వైఎస్ఆర్ జగనన్న శాశ్వత భూహక్కు మరియు భూరక్ష” కార్యక్రమం క్రింద పూర్తిచేయడమయింది. దీంతో 17.53 లక్షల మంది రైతులకు శాశ్వత పట్టాలు, 4.8 లక్షల మార్పిడిల పరిష్కారం మరియు 10.21 లక్షల కొత్త సబ్-డివిజన్ల ఏర్పాటుకు అవకాశం లభించింది. మూడో విడతలో 2వేల గ్రామాల్లో రీసర్వే పనులు శరవేగంగా జరుగుతున్నాయి.
125. 35,44,866 ఎకరాల భూమిలో పేదలకు భూ పంపిణీ మరియు భూములపై పూర్తి హక్కులు కల్పించడం వల్ల రాష్ట్రవ్యాప్తంగా 20,24,709 మంది భూమిలేని నిరుపేదలకు ప్రయోజనం ఉంటుంది.
126. సంక్షేమ మరియు అభివృద్ధి పథకాలు పారదర్శకంగా, సంతృప్తికరంగా లబ్ధిదారుల ఇంటి వద్దకే చేరేలా నా ప్రభుత్వం కృషి చేస్తున్నది. ఏవైనా సేవలు ప్రజలకు అందకపోతే, వాటిని సరిదిద్దేందుకు ప్రభుత్వం తక్షణ చర్యలు తీసుకుంటుంది. ‘గడప గడపకు మన ప్రభుత్వం’ కార్యక్రమం క్రింద ప్రజాప్రతినిధులు ప్రతి ఇంటికి వెళ్లి, ప్రభుత్వం చేపడుతున్న సంక్షేమ, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను వివరిస్తూ, అదే సమయంలో ప్రజలు లేవనెత్తిన సమస్యల పరిష్కారానికి సత్వర చర్యలు చేపట్టారు. మౌలిక సదుపాయాలు మరియు ఇతర అవసరాల్లో అంతరాలను

గుర్తించి ప్రతి గ్రామ, వార్డు సచివాలయానికి శ్రే20 లక్షల విలువకు తగ్గకుండా పనులు మంజూరు చేయడమయింది.

ముగింపు:

127. “సమాజం యొక్క పురోగతి అత్యంత దుర్బలమైన మరియు బలహీనుల స్థితిని బట్టి నిర్ణయించబడాలి. అభివృద్ధి అంచులకు దూరంగా ఉన్న వారిని నిజమైన అభివృద్ధి కోసం ఇతరుల స్థాయికి తీసుకురావలసి ఉంది” అని చెప్పిన మహాత్మాగాంధీ మాటలతో నా ప్రసంగాన్ని ముగించాలనుకుంటున్నాను. నిరుపేదలు మరియు దుర్బలమైన, అణగారిన మరియు మారుమూల ప్రాంతంలో గల వారి సంక్షేమం కోసం చేపట్టిన అభివృద్ధి, సంక్షేమ కార్యక్రమాలన్నీ సరిగ్గా ఈ తరహాలోనే ఉన్నాయని మరియు వాటి ఫలాలను భావితరాలు శాశ్వతంగా అనుభవించే వరకు అభివృద్ధి వేగాన్ని కొనసాగించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. అభివృద్ధి వేగాన్ని కొనసాగించడానికై భవిష్యత్తులో కూడా ప్రజల సహకారం మరియు గట్టి మద్దతు కొనసాగుతుందని నేను ఆశాభావంతో ఉన్నాను.

“జైహింద్”

**“Published under Rule 347 of the Rules of Procedure
and Conduct of Business in the Andhra Pradesh
Legislative Assembly and printed at the AP Legislative
Assembly Press, Velagapudi, Amaravati.”**